

MAHMUT BAKSI

Den kurdiska frågan i Turkiet

Den kurdiska frågan i Turkiet

1998

Mahmut Baksi
DEN KURDISKA FRÅGAN
I TURKIET

Bokförlaget Oktober

Av författaren tidigare utgivna böcker:

Mezrabotan (roman) – Turkiet 1968

Sadi Alkilic Davasi – Turkiet 1969

Vatandas Hakki – Berlin 1970

Türkiye'de Kürt Sorunu – Sverige 1971

Kürt Tarihi (kurdernas historia) – Sverige 1972

Turkiska originalets titel: »Türkiye'de Kürt Sorunu»

**Översättning till engelska: »The Kurdish question
in Turkey» 1972**

**Översättning från engelska till svenska: »Den kur-
diska frågan i Turkiet» 1974**

© Mahmut Baksi 1974

ISBN 91-7242-034-0

Tryck: Ordfront, Stockholm 1974

FÖRORD

Den här boken handlar endast om den kurdiska frågan i Turkiet. Men eftersom kurdernas problem den senaste tiden har aktualiserats genom kriget i Irak vill jag ägna inledningen till min bok åt de irakiska kurdernas situation.

Ännu en gång står de kurdiska och arabiska folken mot varandra. Åter talar kanonerna i Mellersta Östern: hus, byar, städer bombarderas. Mödrar, barn, fattiga människor dödas av napalmbomber. . . Det är imperialisternas verk.

Denna kamp har sina rötter långt tillbaka i historien.

Den kurdiska rörelsen i Irak hade från början karaktären av en nationell befrielsekamp. Denna kamp, som började redan under första världskriget under den engelska ockupationen av Irak, fortsätter ännu i dag. Kurderna gjorde många gånger uppror mot engelsmännen och deras marionettregering i Irak och försökte skapa sig ett självständigt land. Men de blev alltid kuvade av den engelska krigsmakten.

När Abdülkerim Kassem 1958 störtade kung Feisal II och Nuri Saits reaktionära regering fick han kurdernas fulla stöd. Republiken Irak proklamera-

des och i den nya grundlagen fastställdes, att Irak har två folk, kurderna och araberna.

Men några år senare ville Kassems regering inte längre förverkliga denna nya lagparagraf utan försökte med vapen få kurderna att underkasta sig. Därför revolterade det kurdiska folket ännu en gång 1961.

Man kan alltså konstatera att kurderna i Irak alltid har gjort uppror mot allt slags förtryck och diskriminering, liksom så många andra förtryckta minoriteter har gjort det i Mellersta Östern.

Men det kurdiska samhällets struktur — med feodalsystem ännu idag — och en därmed sammanhängande bristande politisk medvetenhet har hittills hindrat tillkomsten av en självständig kurdisk stat, grundad på folkets vilja och makt. Däri består olyckan.

I de kurdiska regionerna är det feodala systemet levande: folkstammar (undertryckta bönder), agor (som äger en eller flera byar) och schejker (de religiösa cheferna). Det finns nästan ingen arbetarklass och därför inte heller någon arbetarorganisation.

Det finns bara ett enda politiskt parti, det Kurdiska demokratiska partiet (KDP), som representerar feodaltherrarna, småbourgeoisin och byråkraterna och vars mål är ett fritt Kurdistan, som bygger på den feodala borgerliga ideologin.

Men som vi vet måste nationella befrielseörelser vara antiimperialistiska — annars kan man inte räkna med en nationell befrielse. Därför måste KDP bekänna färg.

Imperialismen är kurdernas och alla folks värsta fiende.

Efter 1958 års statskupp började konflikten mellan den nya regeringen och de stora oljebolagen. För att behålla sin maktposition underblåste oljejättarna ytterligare motsättningarna mellan araber och kurder och det ligger i deras intresse att de aldrig upp-

hör och att det aldrig blir fred.

Inom det kurdiska folkets befrielseörelse finns det både progressiva och reaktionära element och vi betvivlar inte, att de revolutionära krafterna till slut kommer att överta ledningen.

Därför litar det kurdiska folket på de socialistiska länderna och på de antiimperialistiska krafterna. Vi kommer aldrig att tillåta att imperialisterna vrider den kurdiska befrielseörelsens utveckling åt fel håll för att därigenom kunna profitera på kurdernas ömtåliga situation.

Å ena sidan gynnar den irakiska regeringens attityd mot kurderna de imperialistiska intressena. Å andra sidan stöder Sovjet den irakiska regeringen med flygplan, tanks och vapen, som användes mot kurderna. Och detta gynnar också den imperialistiska politiken.

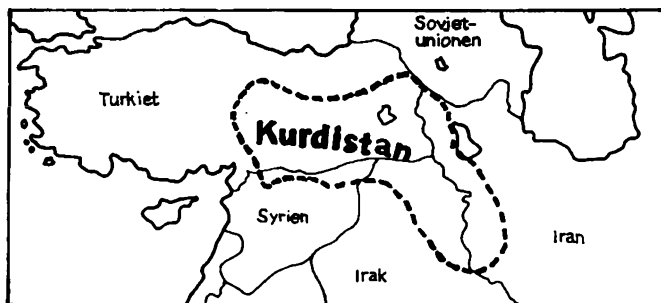
Att bränna kurdiska byar med napalmbomber, att döda tiotusentals oskyldiga kurder under socialistisk täckmantel, det är inte bara ett förräderi mot det kurdiska folket, utan ett förräderi mot alla fattiga folk i Mellersta Östern.

Om vi skall kunna kasta ut imperialisterna från Irak och från Mellersta Östern, måste den irakiska regeringen ge kurderna självstyre inom de områden där de utgör majoriteten av befolkningen — i stället för att flytta araber till de kurdiska områdena. Vidare måste den sluta upp med att bombardera kurdiska byar och upphöra med den ekonomiska blockaden.

Om Iraks regering emellertid fortsätter sin chauvinistiska politik, kommer kriget mellan kurder och araber att fortsätta länge än och medföra ytterligare lidanden för de två folken i Irak.

Stockholm i april 1974

Mahmut Baksi

KURDISTAN

YTA: 500.000 km²

FOLKMÄNGD:

Land	Inv. av kurdisk härstamning
Turkiet	ca. 7 milj.
Iran	» 4 »
Irak	» 2,5 »
Syrien	» 0,5 »
Sovjetunionen	» 100.000
Summa	»14.100.000

INNEHÅLL

Förord	5
Kurdistan	10
Historia	17
Kurdistans samhällsstruktur i dag	34
Kurdistans ekonomiska ställning	37
Utbildningsskandalen	42
Folkräkning	46
Födelsekontroll	49
Kommandotruppernas tortyr	51
Attityder till det kurdiska folket	58
Vem kan det kurdiska folket samarbeta med? . .	64
Turkiska Arbetarpartiet och Högsta domstolen .	69
Slutsatser	74

Namnet »Kurdistan» betecknar en geografisk enhet i Mellanöstern. Den ordagranna betydelsen är »kurdernas land». Paralleller till denna innebörd kan man finna i många delar av världen, t ex Afganistan, Uzbekistan, Kazakstan, Skottland etc.

Termen »Kurdistan» har tidigare förekommit och förekommer fortfarande på världens alla geopolitiska kartor som en beteckning för kurdernas land. På de kartor som utges i Turkiet finns dock inte namnet med, trots att området benämndes Kurdistan under det osmanska väldet ända fram till 1920. I Iran har namnet getts åt en liten region i västra delen av landet. I Irak och Syrien betecknas det som »Norden» resp. »Djazivh». Att förneka Kurdistans existens — t o m som geografisk enhet — är typiskt för de olika härskande borgarklickarna. Borgarklickar som är utomordentligt inskränkta, fanatiskt nationalistiska och stormaktschauvinistiska.

Kurdistans geografiska yta uppgår enligt de senaste och rimligaste beräkningarna till 500 000 km², dvs en yta nästan lika stor som Frankrikes. Det är mycket beklagligt att vissa okunniga och nationalistiska kurder tenderar att överdriva Kurdistans verk-

liga utsträckning genom att inbegripa områden som aldrig utgjort delar av Kurdistan eller befolkats av kurder.

Kurdistan är politiskt uppdelat mellan fyra länder, nämligen Turkiet, Iran, Irak och Syrien. Denna delning kom till stånd efter första världskriget och skedde helt bakom ryggen på befolkningen i området. Den var ett resultat av den västerländska imperialismens intervention och fullbordades i enlighet med ett hemligt fördrag mellan de brittiska och franska imperialistmakterna. I Turkiet ligger Kurdistan i landets östra delar, i Iran i den nordvästra delen, i Irak i norr och i Syrien i tre enklaver i norr.

Kurdistan består huvudsakligen av bergsterräng och där finns några av världens högsta berg, bl a Ararat (5 000 m) och Judi. Trots bergen har Kurdistan några av områdets bördigaste delar såsom Jezivh, Diat, Mush, Arbil och Kirkuk, vilka bevattnas av Kurdistans talrika floder Tigris, Eufrat, Murad Su, Khabour, Zabs och Diala. Floderna, bergen och dalarna bidrar till landets omskrivna naturskönhet. Kurdistan är också mycket rikt på naturtillgångar, ett förhållande som i stor utsträckning bidragit till den politiska delningen av landet och förtrycket av den kurdiska rörelsen. Det är rikt på olja, krom, koppar, järn, silver, bly, guld och har enorma icke utvunna koltillgångar. Vete, korn, ris, tobak och frukt odlas i stor utsträckning. Mjök, smör, ost, ull och trä är andra betydelsefulla produkter. Till detta kommer att Kurdistan har ett strategiskt läge i Mellanöstern, eftersom det är beläget i hjärtat av Mindre Asien.

Kurdistans omfattande oljetillgångar exploateras av imperialistiska oljekonsortier i Kirkuk (Irak), Batman (Turkiet) och i Kirmanshah (Iran). Statliga bolag utvinna olja ur källorna i Derik (Syrien), Khane-pin och Mosul (Irak) och i Adiyaman (Turkiet). *Inte ett enda öre av all den rikedom som pumpas ut ur*

Kurdistan används för att utveckla landet!

Det bör påpekas att Kurdistan, trots sina naturrikedomar, i dag utgör ett av de fattigaste och minst utvecklade områdena i Mellanöstern. Orsaken härtill är den halvkoloniala politik som förs av den härskande bourgeoisin i Turkiet, Iran, Irak och Syrien och den obarmhertiga exploateringspolitiken som utförs i samarbete med de imperialistiska monopolerna.

Befolkning

Kurdistans befolkning består till övervägande del av kurder, vilka utgör mer än 90% av den totala befolkningen. Det finns också kurder som har lämnat Kurdistan, antingen för att tjäna sitt uppehåll på annan plats eller för att undfly förföljelse och politiskt förtryck. De finns i Istanbul, Bagdat, Damaskus och Haleb, i Teheran och Libanon. Under de fruktlösa kampanjer för tvångsassimilering som organiserats av många regeringar tvingades ett stort antal kurder av de centrala myndigheterna att flytta utanför Kurdistans gränser. Ett exempel är kurderna i Konya i Turkiet.

De kurder som är bosatta i Sovjetunionen i republikerna Armenien, Georgien och Azerbajdzjan är huvudsakligen sådana som flytt undan politiskt förtryck under 18- och 1900-talen i Iran och Osmanska riket. Många andra tog sin tillflykt till Sovjetunionen vid tiden för den kurdiska frihetskampen 1925 i Turkiet och underkuvandet av den kurdiska republiken Mahabad 1946 i Iran. Majoriteten av Sovjetkurderna tillhör yezidireligionen (Kurdistans ursprungliga religion, vilken är besläktad med Zoroastrianismen (1)), ett faktum som kan ha lett till att de flyttat till Tsarrysland för att undgå religionsförföljelse från den Osmanska sunnitiska regeringen och Irans shiitiska (2) regering. Kurderna i Sovjetunionen uppgår till i runt tal 100.000 personer.

Kurderna i Libanon, ca. 40.000, är i allmänhet kurder från Syrien och Turkiet – vilka tagit sin tillflykt dit, antingen av politiska skäl eller för att söka arbete. Det har aldrig funnits någon inhemsk kurdisk befolkning i Libanon och de flesta som emigrerat dit kom så sent som under perioden 1930-1960.

Det finns ett stort antal etniska minoriteter i Kurdistan. De har antingen förts dit under de olika regeringarnas assimileringsskampanjer, såsom turkar, araber och persier, eller utgjort delar av den inhemska befolkningen i området, såsom armenier, assyrier, chaldians och syrani.

Att vetenskapligt och objektivt fastställa det exakta antalet kurder eller Kurdistans befolkning är bland de svåraste uppgifter en författare som behandlar kurdiska frågor ställs inför. Detta beror huvudsakligen på myndigheternas vägran att uppge några som helst siffror rörande kurderna. Inte heller tillåts internationella organisationer eller enskilda forskare att arbeta med frågan. Antingen fönekar de styrande det kurdiska folkets existens och vägrar att ta med särskilda etniska kategorier i sina folkräkningar, eller också förfalskas resultaten av folkräkningarna. Å andra sidan finns det vissa kurder som överdriver befolkningens storlek i Kurdistan och hävdar att den uppgår till 16,5 milj. personer. Detta är rena rama nonsens och saknar varje grund.

På grund av dessa faktorer är alla uppgifter om befolkningen i Kurdistan antingen gissningar eller uppskattningar. De flesta internationella specialister på området uppskattar de kurdiska befolkningssiffror-

---

(1) Zoroastrianismen eller mazdaismen; Zarathustras religion.

(2) Sunniter och shiiter; två riktningar inom islam. Skiljer sig bl a i fråga om synen på härskarmakten, religiösa sedvänjor och rättsregler.

na till 14 milj. och tar dävid hänsyn till historiska folkräkningar som andra faktorer vilka påverkar den demografiska utvecklingen i området. Följande uppdelning föreslås:

Turkiet	ca 7 milj
Iran	ca 4 milj
Irak	ca 2,5 milj
Syrien	ca 0,5 milj
Sovjetunionen	ca 100.000

Majoriteten av Kurdistans befolkning tillhör genom födsel den islamitiska tron (80%). Där finns även kristna (10%), yezidis (3) (10%) samt en liten minoritet kurdiska judar.

Den största sociala kategorin i Kurdistan utgörs av jordlösa bönder. Därefter följer hantverkare, butiksägare, små affärsmän och ett växande proletariat. Frånvaron av en arbetarrörelse i ordets verkliga betydelse förklaras av Kurdistans ringa industrialisering. Det kurdiska samhället i allmänhet lider under feodala förhållanden, där jordägarna och de religiösa överhetspersonerna innehar rollen som folkets skoningslösa utsugare och bonden behandlas som en del av jorden. Det är emellertid inte sant, som många personer hävdar, att det kurdiska samhället är ett typiskt tribalistiskt nomadsamhälle. Den formen av social organisering är i utdöende i Kurdistan, vilket omvittnas av den höga urbaniseringsgraden, utbildningen och införandet av kapitalistiskt produktionssätt.

Språk och litteratur

Det kurdiska språket tillhör den västiranska delen av den indoeuropeiska språkgruppen. Det består av två huvuddialekter:

(3) *Yezidis* eller jesider. Deras religion är en blandning av kristna, islamitiska och judiska element jämte inslag av äldre religionsformer.

1. Kurmanji, vilket är majoritetens dialekt och talas av kurderna i Turkiet, Syrien, Sovjetunionen och av en del kurder i Irak (Mosulregionen och Zebar) och Iran.

2. Sorani, som talas av majoriteten av kurderna i Iran och Irak.

Dessa två huvudgrupper kan i sin tur indelas i undergrupper. Några av dessa är:

a. Zaza

b. Feyli

c. Gorani

d. Kelhori.

Dessa är emellertid små dialekter med liten spridning. Det kurdiska språket är inte i någon bemärkelse besläktat med de arabiska eller turkiska språken. Dess förhållande till det persiska språket skulle å andra sidan kunna jämföras med förhållandet mellan de franska, spanska och italienska språken i de indoeuropeiska språkens latinska del.

Trots hårda angrepp från dem som härskat över Kurdistan har det kurdiska språket bevarat sin renhet och fortsatt att utvecklas. Angreppen har gjorts både i form av tvångsassimilering och kampanjer för att utrota den kurdiska kulturen genom att hålla befolkningen illiterat och okunnig. Man har även förnekat det kurdiska språkets existens och förbjudit kurderna att läsa och skriva sitt eget språk.

Självfallet har denna politik fått katastrofala följder för den kurdiska litteraturen, vilken vilar på den rika kurdiska folktro som utgör ryggraden i Kurdistans kulturella arv. Det är ett kulturarv som kännetecknas av en stark nationell känsla och ständigt förekommande hänvisningar till kurder och Kurdistan. Under dessa förhållanden blev poesin den enda form som blomstrade. De långa romanerna befinner sig fortfarande på ett väldigt primitivt stadium i den kurdiska litteraturen. Ett undantag utgör den rykt-

bara folksagan »Meme Alan», som är omkring 2.000 år gammal. Det mest framstående verket i klassisk kurdisk litteratur är det poetiska dramat »Mem och Zin» av poeten Ahmede Khani, (1591-1652). Det är en kärlekshistoria baserad på folksagan Meme Alan, vars hjälte Mem och hjältinna Zin i Kurdistan har blivit symboler för ren och tragisk kärlek liksom Romeo och Julia i den västerländska kulturen. Detta verk har översatts till flera språk, däribland franska, ryska, tyska, turkiska och arabiska. (Boken är förbjuden i Turkiet).

Av nutida poeter och författare i Kurdistan har följande satt spår i kurdisk litteratur och kultur: Cegerxwin, Goran, Hajar, Mehmet Emin Bozaslan, Ibrahim Ahmet, Ereb Semo.

Det kurdiska språket skrivs för närvarande med två alfabet, beroende på i vilket land man bor. Kurmanjdialekten, dvs den som talas av kurderna i Turkiet, Syrien och av vissa i Irak, skrivs med latinska bokstäver. Kurderna i Sovjetunionen talar kurmanji och använde det latinska alfabetet tills detta ersattes av kyrilliska bokstäver i en språkreform i början av 1950-talet. Soranidialekten, som talas av kurderna i Iran och Irak skrivs med arabiska bokstäver.

Närhelst den kurdiska historien tas upp till diskussion möts vi av påstående från chauvinister och pseudosocialister att det kurdiska folket inte är en nation, inte har någon historia, aldrig har utgjort någon nationalstat i det förflutna och att kurderna inte har rätt att kräva enhet för sitt folk. Detta är inget annat än den härskande borgarklickens och deras fascistiska lakejers banditlogik!

Det kurdiska folket har levt i samma område sedan urminnes tider. De utgör en av områdets äldsta nationer, vilket bekräftas av obestridda vetenskapliga bevis rörande olika etniska, kulturella och historiska identiteter i området. Förtryckarna och härskarna i Kurdistan har intresse av att undanhålla sådana bevis, men denna bluff kommer inte att kunna bedrivas om världsoptionen blir medveten om det. Om stornationschauvinisterna inte accepterar grekernas, romarnas, armeniernas och assyriernas historiska redogörelser, så kan de vända sig till sina egna historiker för att friska upp minnet. Hela världen vet vid vilka perioder de persiska och islamitiska imperierna expanderade och ockuperade dessa områden och obarmhärtigt härskade över dess folk. Mellan 1000-

talet och 1200-talet invaderades området av turkiska stammar som kom från Centralasien. Även denna invasion är fullt dokumenterad.

Frågan om kurderna utgör en nation eller inte är ett konstlat problem, uppfunnet av den härskande bourgeoisin som delat Kurdistan för sina egna reaktionära och kapitalistiska intressen. Genom att förneka det kurdiska folkets existens och spela på sitt eget folks nationalistiska känslor, befäster de den fientliga inställningen mot kurderna. Med hjälp av denna form av nationalistisk antagonism försöker de dämpa klassmotsättningarna för att splittra arbetarklassen och de arbetande massorna både i Kurdistan och de länder som delat Kurdistan mellan sig. Men den härskande klassen kan vara säker på att den aldrig kommer att lyckas splittra de arbetande massorna i Kurdistan och dess brodernationer (turkar, araber och persier). De kommer att resa sig hand i hand i solidaritet och befria sig från de feodala och kapitalistiska systemen för att bygga upp det demokratiska socialistiska systemet.

Men låt oss ändå bemöta påståendet att kurderna inte utgör en nation. Enligt alla de kriterier som framförs av etniska experter, såväl marxister som övriga, utgör kurderna en nation. Allt det som manifesteras i form av en nationell kultur, nämligen gemensamt språk, historia, territorium, ekonomiskt liv och psykisk disposition (identifierar sig som kurder), återfinns vi hos kurderna.

På den punkten har vi en gås oplockad med fascister, kapitalister och andra reaktionärer, eftersom det är en organisk del av deras smutsiga ideologi att förneka den kurdiska nationens existens. Det är i själva verket mycket naturligt att de intar en sådan antagonistisk ståndpunkt i förhållande till det förtryckta kurdiska folkets kamp. Det finns vissa pseudosocialister och personer som påstår sig vara marxister, vilka

frotterat sig med arbetarrörelserna i de länder som härskar över Kurdistan (Turkiet, Iran, Irak och Syrien). Även dessa personer hyser chauvinistiska åsikter och sprider falsk information för att förtala det kurdiska folkets historia och förneka dess rättigheter och existens. De vill på det sättet förringa det kurdiska folkets kamp för nationell befrielse. Sådana element har inget att göra med socialism, marxism, internationalism eller arbetarrörelse. De är inget annat än vulgära utväxter från dessa länders bourgeoisie. Om vi jämför deras attityder med marxismen-leninismens verkliga ståndpunkt i den nationella frågan, ser vi hur mycket de skiljer sig från den verkliga internationalism vilken manifesteras i följande uttalande:

». . . med nationernas självbestämmande menas deras statliga avskiljande från kollektiv av annan nationalitet, upprättandet av en självständig nationell stat». (4)

Och senare i samma verk: »Det betyder att 'nationernas självbestämmande' i marxisternas program *inte* kan ha någon annan betydelse ur historisk-ekonomisk synpunkt än politiskt självbestämmande, statlig självständighet, upprättande av nationella stater.» (5)

»En socialist, som tillhör en dominerande nation och inte verkar för förtryckta nationers rätt till avskiljande på fredlig väg eller genom krig, är varken socialist eller internationalist utan chauvinist.» (6)

»Tyngdpunkten i den internationalistiska fostran av förtryckarländernas arbetare måste nödvändigtvis ligga på att de förespråkar frihet för de förtryckta län-

---

(4) Lenin, V.I., »Om nationernas självbestämmanderätt i Valda Verk, b. I, andra delen, sid 328. (Moskva 1956).

(5) Ibid. sid 332.

(6) Lenin, V.I., »The Revolutionary Proletariat and the Right of Nations to Self-determination» i *Collected Works*, vol. 21, sid 416.

derna att avskilja sig och att kämpa för detta. . . Detta är ett absolut krav, även om möjligheten och sannolikheten till frigörelse före socialismens införande bara är en på tusen.» (7)

»Arbetar- och bonderegeringen garanterar de minoriteter som lever i integrerade samhällen (kurderna, lazerna) rätten till självstyre, inbegripet rätten att avskilja sig från staten.» (8)

»Den kurdiska nationen har alla de egenskaper som är utmärkande för en nation. Den är ett stabilt samhälle av historiskt ursprung. Fastän splittrad av imperialismen har den ett gemensamt territorium, ett gemensamt språk och alla de förutsättningar som är nödvändiga för utformandet av ett gemensamt ekonomiskt liv. Den har också de gemensamma traditioner av andlig karaktär som uttrycks genom den nationella kulturen och genom kurdernas förenade ansträngningar att uppnå frihet och nationell enhet. . .

Det kurdiska folket i Irak är en oskiljaktig del av den kurdiska nationen i hela Kurdistan, vilket nu är upp-splittrat mellan Turkiet, Iran och Irak. . . Denna uppgörelse /uppnåendet av autonomi i Irak/ kommer samtidigt att bli en betydelsefull faktor i kurdernas befrielse, i förverkligandet av deras nationella enande och i förberedandet av gynnsamma villkor för den kurdiska nationens självbestämmanderätt, vilket även inbegriper grundandet av en självständig stat omfattande hela Kurdistan.» (9)

---

(7) Lenin, V.I., Questions of National Policy and Proletarian Internationalism, sid. 182 (Moskva).

(8) Ett uttalande av Turkiska kommunistpartiet på 1930-talet i »Programnye dokumenty kommunisticheskikh partii vostoka», Moskva 1934.

(9) Uttalande av Irakiska kommunistpartiets andra kongress, juli 1956 (på arabiska).

Den verkliga marxistiska, internationalistiska arbetarrörelsen borde frigöra sig från de småborgerliga elementens inflytande. Den måste inta rätt ideologisk ståndpunkt i den kurdiska frågan för att sluta den progressiva rörelsens led i området och samordna alla folks kamp för befrielse.

Vad beträffar påståendet att »kurderna aldrig i historien har haft en nationalstat och därför inte har rätt att kräva eller kämpa för att upprätta en sådan stat», så är detta ett meningslöst påstående. Likväl kräver det ett svar.

Varje välinformerad och sakkunnig person vet att begreppet »nationalstat» är ett nytt begrepp. Det har uppkommit i samband med det kapitalistiska produktions sättet och de borgerliga revolutionerna. Därför framträdde Ryssland som en nationalstat först på 1500-talet, England på 1400-talet, Tyskland och Italien på 1800-talet och Syrien, Irak och Turkiet så sent som efter första världskriget. Tidigare var styrelsesystemet antingen multinationella imperier, självständiga furstendömen eller stadsstater. Detsamma gäller det kurdiska folket. De hade sina kungadömen under antiken, t ex Gutium, Lulubi, Medien, eller var inkorporerade i större imperier, t ex Persien, Rom, Armenien, det islamitiska väldet, mongolväldet, det osmanska riket. Från medeltiden till mitten av 1800-talet hade de sina självständiga furstendömen eller stadsstater, även om de betalade en formell tribut till det persiska eller osmanska riket. Kurderna lyckades t o m etablera styre över Syrien och Egypten i mer än 80 år (Saladin och ayyubiddynastin).

Turkarna invandrade på 1200-talet från Centralasien till områden som sedan urminnes tider bebotts av greker, armenier och kurder. Inte förrän på 1920-talet upprättades den turkiska nationalstaten. Mot bakgrund av detta är det en historiens ironi att kurderna i Turkiet av den turkiska regeringen blir tillsag-

da att de inte existerar och att de inte har rätt till sin egen jord.

En kortfattad redogörelse för Kurdistans historia:

Kurderna under antiken

Kurderna är ättlingar till de indoeuropeiska stammar, som kom och slog sig ner i Zagros bergsområde under andra årtusendet före Kristus, i t.ex. Guti, Lulubi och andra områden. Kurderna anses allmänt vara ättlingar (i rakt nedstigande led) till mederna, som erövrade Nineve (nu i Iranska Kurdistan) år 612 f. Kr. och grundade ett mycket starkt och rikt kejsardöme. Trots att Medien erövrades av persierna år 550 f. Kr. upphörde aldrig kurderna att föra ett oberoende liv i sina otillgängliga bergsområden.

Xenophon, den grekiske historikern, konstaterar i »Anabasis» om de tiotusendes återtåg, att kardukhoierna »som bor i bergen är modiga och kommer inte att vika varken för kung Xerxes (av Persien) eller för armenskt styre».

Under den Sassanska epoken, före den arabiska invasionen på 600-talet e. Kr., var kurderna kända under detta namn och var bosatta i ett område som ungefär motsvarar dagens Kurdistan.

Arabinvasionen var ett hårt slag för det kurdiska folkets oberoende utveckling. Kurderna gjorde tapert motstånd, men trots det blev Islam med tiden den mest förekommande religionen bland kurderna.

Kurderna under medeltiden

Under perioden som börjar med arabinvasionen, vilken satte punkt för det sassanidiska styret i Iran, följde många dynastier efter varandra i Kurdistan. Den mest betydelsefulla av dessa var Sahddadids-dynastin, som etablerades i norra Kurdistan år 952 e. Kr. Den följdes av Marbanid-dynastin (990-1069 e. Kr.) som regerade över Diyarbekir. Den mest välkända dynastin

var den som grundades av Salah et Din ibn Ayyub (Saladin), som stred mot de europeiska korsfararna. Han var själv kurd från Rawand-stammen.

Tre stora invasioner försämrade betydligt Kurdistans utveckling, nämligen de av Seljuk-turkarna år 1071, mongolerna år 1231 och tamerlanerna år 1402. De ockuperade och ödelade länderna i området och var orsaken till de enorma och för en lång tid oförbättrade ekonomiska och sociala svårigheterna.

I början av 1500-talet fanns mäktiga och jämförelsevis centraliserade stater på både iranskt och ottomanskt territorium. Dessa två starka grannar utnyttjade kurderna i sina makt- och religionsrivaliteter. Kurdistan, som låg mellan de två länderna blev stridsfältet för båda, och det kurdiska folket led förfärligt. Deras situation kan jämföras med det tyska folkets, före Tysklands enande, när det bestod av självständiga och separata furstendömen och fria riksstäder, och blev ett slagfält för de stora religiösa krigen i Europa. 1514 delade dessa två länder Kurdistan mellan sig. Så länge de kurdiska furstendömenas makt inte var tillräcklig (eller så länge som det passade deras ändamål) fick de behålla sitt oberoende. Bland furstendömena bör nämnas den kurdiska Zand-dynastin, Karim Khan Zand i Iran (1752), Ardalän, Rawanduz- och Jazireh-furstendömena. Så sent som 1865 avskaffade shahen av Iran furstendömet Ardalän.

På 1600-talet började turkarna i det ottomanska kejsardömet att mer och mer blanda sig i de kurdiska furstendömenas affärer. På 1830-talet hade de redan börjat bilda faktiska militära centra i Kurdistan. Detta provocerade fram en speciell motståndskänsla, som gradvis blev starkare bland kurderna, och den återspeglas i att deras revolter syftade till att uppnå oberoende. Dessa uppror följde på varandra till slutet av 1800-talet.

En av dem som kämpade modigast mot turkarna var Mohammed Pasha, känd som »Mir Rawanduz». I sitt furstendöme började han tillverka vapen, inklusive kanoner, och samla ihop trupper. Mer än 200 kanoner gjordes, och några av dem finns fortfarande bevarade i museer i Irak. Mohammed Pasha samlade ihop en armé på över 30.000 man, förklarade landet självständigt år 1826 och vann en rad segrar inom en mycket kort tidsperiod. Han ockuperade delar av Mosul, Mardin och Jazireh. Han tog kontakt med Ibrahim Pasha, son till vice-konungen av Egypten. De stred tillsammans mot den turkiske sultanen. När sultanen fick veta detta sände han en väldig armé mot Mir, men expeditionen lyckades inte. Men Mir själv förmåddes ge upp frivilligt inför sultanen och for till Konstantinopel. Mir påverkades av religiösa män som ansåg att kriget mot sultanen var en stor synd. Under återresan blev han förrädiskt mördad av turkiska legosoldater vid Trabizon.

Bedir-Khan, prinsen av Jazireh, var den näste som bjöd turkarna ett hårt motstånd. 1834 hade han skapat en territoriell enhet som inkluderade hela området mellan sjöarna Van och Urmia i norr och Mosul och Rawanduz i söder. Turkarna lyckades emellertid vända den kristna befolkningen mot honom. De vägrade sedan att betala skatt till Bedir-Khan, för vilket han straffade dem strängt. På grund av detta kom Storbritannien och Frankrike med en enträgen vädjan till sultanen att skydda de kristnas liv. Senare, år 1847, led Bedir-Khan nederlag och togs tillfånga.

En av de största revolterna utbröt under turkisk-ryska kriget 1853-1856, under ledning av »Yezdansher». Upproret bröt ut i Makkari och Botandistrikten och spred sig snabbt, så att Yezdansher på en mycket kort tid lyckades befria hela området från sjön Van till ett stycka norr om Bagdad. Ett av revoltens anmärkningsvärda drag var det starka stöd

som den fick från stora delar av folket. Även den kristna befolkningen gav aktiv hjälp och medverkade i upproret. År 1856 uppgick Yezdanshers styrkor till 100.000 man, inklusive greker och araber, vilket bevisar att det var en enad kamp som de förtryckta nationerna förde mot det ottomanska riket. Revolten fortsatte i två år. Då skickade Storbritannien styrkor för att stödja Turkiet, och Yezdansher övertalades genom medling att försona sig med sultanen. Yezdansher, som litade på de givna löftena, gick med på det och reste till Konstantinopel och avslutade sålunda revolten. Den var emellertid ett betydande landmärke i kurdisk historia och påverkade utvecklingen av det kurdiska folkets framtida kamp. Yezdanshers namn lever fortfarande kvar i kurdisk folklore.

Den andra viktiga revolten för självständighet på 1800-talet var den som leddes av Obeidullah från Shamdinan. Den utbröt 1880. Obeidullah använde sin auktoritet till att förena de kurdiska stammarna. Han var medveten om att endast ett enande av kurderna och på samma gång en vänskaplig politik mot andra nationella minoriteter kunde hjälpa honom att nå sitt mål. När han år 1885 fick rådet att massmörda den kristna befolkningen svarade han: »Turkarna behöver oss bara som en motvikt till de kristna och när det inte längre finns några kristna kommer de att vända sina repressalier mot oss.»

Senare i ett tal vid Naw Chia, sade han: ». . . Jag har helt enkelt den åsikten att nu, vid ett så här lägligt ögonblick, när den iranska regeringen har attackerat de kurdiska ledarna, kan vi inte missa tillfället att lägga beslag på alla territorier från Turkiet och Iran som är bebodda av kurder, vilka kom under min auktoritet och som etablerade ett självständigt kurdiskt furstendöme.» Det är inte märkligt att de turkiska och iranska regeringarna när de hade fått veta schejkens avsikter, tillsammans bekämpade denna sis-

ta viktiga kurdiska revolt på 1800-talet med förenade krafter.

Kurdistan före och under första världskriget

I Mellanöstern var början av 1900-talet en period med häftiga strider mellan ryssarna, briterna och fransmännen. Det blev ännu häftigare när ännu en rival kom med — nämligen tyskarna. Striden inbegrep också Kurdistan. Enligt termerna i den hemliga »Sykes-Picot»-överenskommelsen från 1916 skulle Kurdistan delas i tre områden som skulle tillhöra Frankrike respektive Storbritannien och Tsar-Ryssland.

Den ryska revolutionen 1905 följdes av revolutioner i Turkiet såväl som i Iran. I iranska Kurdistan bildades »Anjumans» (Sovjeter) i Mahabad, Sinna, Saqqiz och Kirmanshah med en slogan om kurdiskt självstyre. Kurderna i Turkiet utnyttjade de Unga Turkarnas seger (1908) och började ta steg för att främja idén om en självständig kurdisk stat. Tidskriften »Kurdistan» kom så tidigt som 1892 och publicerades först i Kairo, senare i Geneve. År 1908 utgavs »Hatawi Kurd» (»Den Kurdiska solen») samt Det Kurdiska Samhällets Bulletin för Tillväxt och Framgång (»Taali ve Taraqqi Cemiyeti»). Tidskriften »Roja Kurd var organet för (Kurdiskt Hopp) »Hiwa»-föreningen och kom som den sista i en rad tidskrifter för den kurdiska saken, som frodades vid den tiden. Det första världskriget satte emellertid stopp för sådana aktiviteter.

Rörelsen »De unga Turkarna» visade föga tolerans för de underlydande folken i det ottomanska riket. De beviljade dem vissa kulturella rättigheter och frihet att organisera sig, vilket gav kurdiska aktiviteter en chans att utvecklas som nämnts tidigare. Men denna process var slut efter några år, när »de Unga Turkarna» kom till makten 1908 och visade sina verkli-

ga motiv och sin chauvinistiska politik. De siktade mot en stark centraliserad regering och började en stor kampanj för påtvingad assimilering eller »turkifikation» av de underlydande nationerna. Det var »de Unga Turkarna» som utvisade och massakrerade två miljoner armenier och utvisade 700.000 kurder från sina områden, vilka då gick förlorade p g a denna aktion. »De Unga Turkarna» hyste stornationens chauvinistiska idéer och strävade efter grundandet av ett utvidgat Turkistan (Turan). De hade för avsikt att sända en expedition under ledning av Enver Pasha för att befria de turkiska folken i Centralasien. Enver Pasha härjade och förstörde Kurdistan men hans expedition fick ett miserabelt slut.

Den stora oktober-revolutionen i Ryssland upphävde »Sykes-Picot»-överenskommelsen och Ryssland drog sig ur kriget. Turkiet kapitulerade 1918 och första världskriget slutade. Detta medförde det ottomanska rikets fall och alla underlydande stater lovades självständighet.

»Kurdistan Taali Ve Taraqqi Cemeyeti», som bildades 1908, förklarade i maj 1919 att den siktade mot omedelbar självständighet för Kurdistan, i enlighet med punkt 12 i president Wilsons fredsprogram. Partiorganisationer bildades i alla kurdiska städer och de planerade ett uppror samma år och på samma gång som den grekiska offensiven i väst. Men de allierade rådde dem att inte göra det, med hänvisning till uppfyllelsen av de kurdiska strävandena i »fredsöverenskommelserna». Kurderna bildade då en delegation under ledning av Sherif Pasha för att presentera sitt problem inför »Paris fredskonferens» (1919). Sevres-överenskommelsen (10 aug. 1920) erkände följaktligen i artiklarna 62, 63 och 64 kurdernas rättigheter att ha en egen stat och att senare bli förenade med kurderna i Irak om de så önskade. Men denna överenskommelse blev inte uppfylld p g a Musta-

fa Kemals turkiska nationaliststyrkors vägran att erkänna fredsöverenskommelsen som påtvingats det ottomanska riket.

Som ett resultat av överenskommelserna efter första världskriget och av att Sévres-överenskommelsen inte fullbordades, blev Kurdistan delat mellan fyra stater istället för två, nämligen Turkiet, Iran, Irak och Syrien.

Kurderna i Turkiet efter första världskriget

Under tiden kontaktade Mustafa Kemal (på den tiden en ung officer) de kurdiska ledarna och lovade dem på ett möte i Sivas att de skulle få samma rättigheter som turkarna om de kämpade emot de imperialistiska styrkorna. Kurderna gick med på det och bildade en organisation, som kallades »Föreningen för försvaret av östra Anatolias rättigheter». Kurderna kämpade tillsammans med sina turkiska bröder i kriget mot de västerländska styrkorna och hoppades att de skulle få njuta sina nationella rättigheter efter segern, som Mustafa Kemal hade lovat. När Turkiets nationalförsamling samlades i Ankara 1920, hade den 72 kurdiska ombud. Mustafa Kemal vann kriget sommaren 1921. Sultanatet avskaffades, en turkisk republik utropades och ett nytt avtal förhandlades fram med de allierade i Lausanne 1923. Under förhandlingarna sade ledaren av den turkiska delegationen, Ismet İnönü: »Turkiet är ett land med två folk, turkar och kurder, och båda borde ha samma rättigheter att bestämma i landet.» Men resultatet av Lausanneöverenskommelsen blev att kurderna nekades alla sina rättigheter och de fick inte några garantier, förutom vissa uttalanden i artiklarna 38 och 39 i överenskommelsen, mot diskriminering och om skyddandet av minoriteter och kulturella rättigheter.

Det dröjde inte så länge efter Lausanneöverenskommelsen förrän kemalisterna visade sina rätta av-

sikter. En lag tillkom som förbjöd användandet av det kurdiska språket. De kurdiska parlamentsledamöterna var helt maktlösa. Ju starkare »kemalisternas» ställning blev, desto skarpare blev deras attacker mot befolkningens demokratiska och kurdernas nationella rättigheter. Dessutom började den turkiska regeringen fullbordandet av en chauvinistisk assimilationspolitik mot den kurdiska befolkningen.

Kurderna blev mycket missnöjda och började motsätta sig dessa orättvisor. Detta ledde till en väpnad revolution den 11 februari 1925. Att kurderna var oförberedda både militärt, politiskt och ideologiskt, — för att inte nämna inre motsättningar och brist på organisation — avgjorde denna revolution från början. Efter en rad blodiga strider spred sig upproret över hela Kurdistan och många städer, inklusive Diyarbekir, föll i händerna på rebellerna. Revolten kuvades med hjälp av de franska imperialisterna i Syrien, som lät den turkiska armén passera genom deras territorium, för att omringa de kurdiska styrkorna. Upproret kuvades i april 1926. Den turkiska armén hade dödat omkring 250.000 kurder. Shaik Said, Dr. Faud och andra ledare dömdes av en militärdomstol och avrättades. Domstolens ordförande, som hade dömt 53 revoltledare till döden, förklarade under rättegången den 28 juni 1925: »Somliga av er har missbrukat regeringsbefogenheter, andra försvaret av Calipatin, en förevändning för revolten, men alla var ni överens om att skapa ett självständigt Kurdistan».

De barbariska metoderna mot kurderna i Turkiet efter nedsläendet av detta uppror drev Indiens före detta premiärminister J. L. Nehru att skriva följande:

»Så turkarna, som nyss kämpade för sin egen frihet, krossade kurderna, som också kämpade för sin. Det är konstigt hur en defensiv nationalism utveck-

las till en aggressiv och en kamp för frihet blir en kamp för att få herraväldet över andra. År 1929 gjorde kurderna ytterligare en revolt som också kuvades, åtminstone för tillfället. Men hur kan man för evigt krossa ett folk som insisterar på frihet och är berett att betala priset för den?» (10)

En välkänd turkisk kommunist, S. Ustüngel, har lämnat följande vittnesmål om metoderna, som »kemalisterna» använder:

»Det kurdiska folket betalar verkligen ett högt pris för sin frihet. Vi ser byborna komma tillbaka från polis och gendarmsstationer utan att vara nedbrutna, fastän många av dem är helt täckta av sår. Vad beträffar våld mot folk, har kemalisterna till och med överträffat de grymma sultanerna. De utmärker sig speciellt i grymhet när det gäller de nationella minoriteterna genom att tvinga dem till ett turkiskt beteende. De har utvisat Lazerna från sitt distrikt och dödat kurder i massor, alldeles som de gjorde med armenierna. De har redan mördat 100.000 kurder, bränt och härjat tusentals kurdiska byar. Byarna, som jämnades med marken, förklarades vara »förbjudet område». Men dessa förbud kan inte hjälpa Ankara-regeringen, när den försöker dölja spåren efter sin blodiga politik. Ibrahim Fallig var den förste generalinspektorn och regerade i Kurdistan. Hans straffexpeditioner ödelade stora områden. Vi var flera kommunister som var fängslade i en av fästningarna som ligger inom generalinspektorns område. Gendarmer ledde ut kurder ur fängelset, sköt dem och gick sedan tillbaka. Efteråt sålde de de skjutna pojkarnas silkesbälten i fängelset.»(11)

De ämnade använda en lag mot socialistisk och

---

(10) J. L. Nehru, Glimpses of World History, Vol. II, Allahabad 1935, s. 1108.)

(11) S. Ustüngel, The Road of Struggle, s. 17 - 46.

kurdisk verksamhet som ett instrument mot politisk opposition eller minoritetsgruppers nationella krav. År 1951 ändrades denna lag och inkluderades i grundlagen som artiklarna 141 och 142. Dessa användes för att undertrycka och få bort vänster- och minoritetsrörelserna i Turkiet.

Den turkiska tidningen »Vakit» skrev om kundan- det av den kurdiska revolutionen 1925: »Det finns inget kurdiskt problem, där det finns en turkisk ba- jonett.» (12)

Om nationalismen hos en förtryckt bourgeoisie, som kämpar mot imperialism, är av generell och »de- fensiv» natur, antar den en reaktionär och chauvinis- tisk karaktär. När den tillämpas mot en förtryckt na- tion blir den »aggressiv».

Den turkiska regeringen utnyttjade den kurdiska revolutionen som en lämplig förevändning för att förtrycka alla demokratiska och speciellt alla arbe- tarklassens organisationer i hela landet. Ismets grupp gjorde bruk av lagen från 1926 om bevarandet av fred, splittrade fackföreningsorganisationen i Istan- bul och gjorde massarresteringar. På detta sätt bidrog de reaktionära krafterna själva till att förena kurder- nas kamp för nationella rättigheter med kampen som arbetarklassen i Turkiet förde mot reaktionärer för frigörelse och demokrati.

År 1927 förenades alla kurdiska nationalistiska or- ganisationer i Khoiboun-partiet (Självständighetspar- tiet). Partiet bestod huvudsakligen av intellektuella, feodalherrar och jordägare. Detta parti organiserade ett uppror och utropade en kurdisk regering i Ararat- regionen 1929. Denna regering leddes av Ihsan Nuri, general i den turkiska armén. De iranska myndighe- terna gav de turkiska trupperna tillåtelse att använ- da iranskt territorium för att anfälla rebellerna bak-

---

(12) Vakit, 7 maj 1925.

ifrån. Efter en lång och hård strid undertrycktes slutligen revolten med hjälp av ett stort antal trupper, artilleri och flygvapen.

»De Europeiska Socialdemokratiska Partiernas Andra International» protesterade i en resolution den 30 augusti mot den turkiska regeringens brott mot mänskliga rättigheter och mot Lausanneöverenskommelsen, men utan framgång. Den 31 augusti 1930 kunde man läsa den turkiske premiärministern İnönüs uttalande i den turkiska tidningen »Milliyet»: »Bara den turkiska befolkningen har rätt att hävda etniska rättigheter i detta land. Ingen annan grupp har denna rättighet», Det var samme man som vid Lausannekonferensen förklarat att »Turkiet är ett land med två folk, kurder och turkar» som nu sade detta.

Samma tidning, »Milliyet», publicerade i september 1930 ett uttalande av den turkiske justitieministern, Mahmud Essad, vilket visade den turkiska bourgeoisins attityd mot det kurdiska folket: »Turken är den enda herren i sitt land. De som inte har rent turkiskt ursprung har bara en rättighet i detta land, rättigheten att vara betjänter, rättigheten att vara slavar.» Detta fascistiska uttalande har varit den vägledande principen för de efterföljande turkiska reaktionära regeringarna ända tills idag.

Åren 1930, 1935 och 1937 var det ytterligare uppror i de kurdiska områdena i Sason och Dersim (Tunceli), men de kuvades hänsynslöst och därpå följde massdeporteringar av kurder. Ända sedan dess ha det turkiska Kurdistan varit helt stängt för världen utanför. Ett skräckvälde har bildats där med militära medel, påtvingad assimileringspolitik, ideologisk hjärntvättning och ett försök att utplåna alla spår av kurdisk identitet genom att förneka deras språk, kultur och traditioner. Den styrande regimen gick t.o.m. så långt att de med pseudovetenskapliga

32

metoder försökte bevisa att vare sig det kurdiska folket eller dess språk existerar. Efter upproret i Dersim 1937, som leddes av Seyd Reza, dödades mer än 70.000 människor, inklusive kvinnor, barn och gamla. Hela byar och distrikt förstördes. I maj 1937 förklarade den turkiska inrikesministern att det kurdiska problemet inte längre existerade: »I Turkiet finns det inga kurder, bara turkar som bor i bergen». Han fortsatte: »Dessa rövare måste civiliseras med våld».

På 1940-talet var det inga väpnade kurdiska uppror. De var de en av världens mest förtryckta minoriteter. Deras land var isolerat från den övriga världen. Där rådde analfabetism, sjukdomar och fattigdom. Orden »kurd» eller »Kurdistan» existerade inte officiellt, det fanns bara »Östern». Kurderna kallades »rövare» och »banditer». Den som vågade protestera hamnade i fängelse i årtal utan rättegång. Det enda som de turkiska fascisterna gav det kurdiska folket var arméer, tanks och blod. Den turkiska tidningen »Son Postas» redaktör skrev 1948 om Dersim, tio år efter Seyd Rezas uppror där: ». . . och jag har talat med folk, som bor i detta distrikt. De har inte sett någon regeringsrepresentant utom skatteindrivarna och gendarmerna. . . Jag försökte lära känna folket i deras inre liv och läggning, men jag fann ingenting som kan visa på vårt nedlagda arbete. Det finns ingen industri, inget jordbruk, ingen handel. . . Där finns inga läkare och folket vet inte vad ordet medicin betyder. Det finns inga vägar som förbinder byarna.»

Samma tidning »Son Posta» skrev den 11 april 1946: »I Turkiet har det aldrig existerat någon kurdisk minoritet, varken nomadisk eller fast bosatt, med eller utan nationell medvetenhet.»

Produktionsförhållandena i dagens Kurdistan uppvisar en mångsidig karaktär. Där existerar förfeodala, feodala och kapitalistiska produktionsätt samtidigt och jämsides. Så är exempelvis en jordägares förhållande till sina bönder, stamöverhuvuden och övriga samhällsmedlemmar av helt feodal karaktär, medan hans förhållande till handelsmännen i den turkiska delen av Turkiet är kapitalistiskt. Jordbruksprodukter som produceras med hjälp av de mest primitiva redskap under feodala produktionsförhållanden säljes i enlighet med det kapitalistiska systemets marknadslagar. Den rådande samhällsformationens mångsidighet i den ekonomiska basen avspeglas i överbyggnadens olika sociala och politiska institutioner.

Jorden utgör den främsta ekonomiska basen i Kurdistan. Den politiska basen är det typiska stamsystemet som gör sig gällande både politiskt och socialt.

En viss förändring av den feodala samhällsstrukturen tycks ha kommit till stånd efter 1940-talet, då en viss samverkan inleddes mellan de kurdiska feodalherrarna och de turkiska kapitalisterna. Detta samarbete ledde till att det mervärde som producerades i Kurdistan började flyta ut till de turkiska re-

gionerna. Det var en naturlig följd av den obalans som rådde mellan de två delarna av Turkiet beträffande tillgången på kapital. Kapitalismen hade ett stort försprång i den turkiska delen av landet. Utflödet av mervärde från det feodala Kurdistan till det förkapitalistiska Turkiet försvårade det kurdiska samhällets övergång till en högre samhällsstruktur och en utvecklad produktionsnivå. De kurdiska feodalherarna, däremot, hade integrerats i den turkiska kapitalismen och drog fördel av detta förhållande. Tack vare detta samarbete fick de en större avsättningsmarknad, vilket tillsammans med en gynnsam folkökning och produktionens mekanisering möjliggjorde allt större vinster och därmed en snabb kapitalackumulation.

Trots alla försök att utplåna det kurdiska folket finns det idag mer än 7 miljoner kurder i Turkiet. De utgör 20% av Turkiets befolkning. Ytan som det kurdiska folket livnär sig på utgör 30% av hela landets yta (en befolkningstäthet på 27 personer per km²).

Under perioden 1920 till 1960 var det mycket svårt att få fram ekonomiska och sociala fakta om den kurdiska befolkningens levnadsförhållanden. Området var strängt avskuret för alla vetenskapliga undersökningar. Men sedan 1960 har en viss förändring inträtt. Isoleringen bröts först av det statliga planeringsinstitutets undersökningsarbeten, och därefter har även enskilda forskare, tidningsmän och observatörer trängt in i området. Detta avbrott i den fyra decennier långa isoleringspolitiken hade sin främsta orsak i de sociala rörelser som växte fram under denna tid. De reaktionära regeringarna tvingades undersöka orsaken till dessa rörelser för att kunna vidta åtgärder mot dem och »upprätthålla lag och ordning» i området. De officiella siffror som kom fram vid den här tiden är naturligtvis inte hel pålitliga, men de ger ändå viktiga upplysningar om Kurdistans socio-ekonomiska struktur och etniska

säregenhet.

Enligt de officiella siffrorna finns det i den kurdiska delen idag 9.436 byar och 9.970 mindre boplatser. Förutom städerna finns det således totalt 19.406 bebodda platser. Detta innebär att de bebodda platserna är mycket spridda och inte koncentrerade kring industriellt utvecklade centra. Dessutom finns det ett stort antal stammar som inte är bundna till en viss plats utan vandrar mellan höglandet och låglandet under olika årstider.

55% av befolkningen lever i byar, 19% i mindre boplatser, 11% i små städer och 15% i storstäder. Befolkningsökningen är mycket snabbare i Kurdistan än i övriga Turkiet.

Jordens fördelning är mycket orättvis i Kurdistan. 38% av de jordbrukande familjerna äger ingen jord. I de bördigaste och mest uppodlade områdena är denna orättvisa ännu större. Där är ända upp till hälften av alla familjer jordlösa.

Bland dem som äger jord (62% av befolkningen) är fördelningen av jord ytterligt skev, vilket framgår av tabellen nedan. (13)

Storlek:	1-10 dekar (x)	20 dekar och större		
Familjer	Andel av all jord i Kurdistan	Familjer	Andel av all jord i K.	
32%	4%	4%	33%	

(x) 1 dekar = 1.000 m²

Denna orättvisa fördelning av jorden är den främsta källan till de ekonomiska motsättningarna mellan Kurdistans olika samhällsklasser.

Till följd av de föråldrade metoderna inom jord-

---

(13) Källa: Ismail Besikci, Dogu Anadolunun Düzeni, tabell 12 i omarbetad form.

bruket lever de kurdiska bönderna på svältgränsen. Avsaknaden av utvecklad jordbruksteknologi och bevattningssystem gör det omöjligt att utveckla produktiviteten.

I de byar som ligger spridda utmed gränserna till Iran, Irak och Syrien är smugglingen utbredd. Slakt-djur, tobak och smör förs över gränserna i utbyte mot andra konsumtionsvaror som kaffe, socker och kläder. Detta varuutbyte är livsviktigt för befolkningen. Varubristen, de höga priserna och kommunikationssvårigheterna gör att de knappast kan skaffa varor på annat sätt. Myndigheterna, som inte kan försä befolkningen med de nödvändiga varorna, behandlar dessa smugglare mycket hänsynslöst. Varje år dödas hundratals människor på väg att skaffa sig sina livsförnödenheter.

234 av de 9.436 byarna i Kurdistan ägs av enskilda personer, dvs feodalherrar. 215 ägs av familjer och 179 av släktskapsgrupper. Sammanlagt 628 byar tillhör sådana enskilda personer, familjer eller släktskapsgrupper.

Jämfört med det totala antalet byar (9 436) kan det tyckas som om dessa 628 byar utgör en minoritet. Så är inte fallet, eftersom de omfattar 33% av den totala jorden. Om man dessutom håller i minnet att dessa siffror är hämtade från byministeriets undersökningar, så inser man lätt att det verkliga antalet sådana byar överstiger den officiella siffran.

*

År 1945 infördes flerpartisystem i Turkiet. Då blev det viktigt hur befolkningen röstade. Det nya valsyste-met ledde till att de kurdiska storgodsägarna stärk-te sina positioner. Det främsta skälet härtill var att de genom sin ställning kunde se till att byborna röstade på Demokratpartiet. Denna skendemokrati med

sina falska val lade grunden för det framtida samarbetet mellan de kurdiska feodaltherrarna och den turkiska härskande klassen. Den motsättning som funnits mellan dessa båda skikt under perioden 1920 - 1945 mildrades (en av de viktigaste faktorerna är USA-imperialismens invasion av landet efter 1940). Kärrorna, oxarna, de primitiva såningsredskapen och liarna fick lämna plats åt traktorer, skördetröskor, såningsmaskiner, konstgödsling och bankkrediter.

I korthet föredrog de kurdiska feodaltherrarna sina klassfördelar framför de nationella fördelarna. Denna förändring förde in dem i kapitalistiska ekonomiska förhållanden. Traktoriseringen är särskilt snabb i Kurdistan. (Naturligtvis har inte de kurdiska byborna möjligheter att äga traktorer). Mellan 1965 och 1966 ökade antalet traktorer med 19% i Turkiet jämfört med 40% i Kurdistan. Detta innebär att ett stort antal bybor som tidigare arbetat inom jordbruket nu måste sysselsättas inom andra sektorer.

Nedanstående tabell visar obalansen mellan Turkiet och turkiska Kurdistan. (14)

	Turkiet	Kurdist.	Kurdistan andel i %
Yta (km ²)	780 576	220 775	29,9
Befolkn (milj)	36	7	20,0
Analfabetism (%)	50	72	
Traktorer	60 850	1 680	2,8
Arbetsplatser	46 000	2 427	5,3
Skördetröskor	6 000	300	5,0
Landsvägar (km)	48 638	9 083	18,7
Bilar	80 695	5 253	6,5

(14) Källa: Devlet Planlama Teskilati (Statens planeringsinstitut).

En av de förtrycksmetoder som används mot Kurdistan idag, men som inte varit framgångsrik, är det rasistiska utbildningssystemet. De skolor som finns i Kurdistan har inte inrättats för att utbilda kurdiska barn. Tvärtom är de uppbyggda efter ett föråldrat system, högst primitiva och i total avsaknad av vetenskap och teknik. Deras syfte är assimilering.

Med andra ord är det fråga om turkifiering av det kurdiska folket, som av turkarna benämnes »bergsturkar». »Det finns inget kurdiskt folk», sägs det i skolorna. »Ni är bergsturkar. Skillnaden i uttal mellan er och oss beror på att ni levt uppe i bergen så länge. Om ni vore en annan nation, så skulle ni ju ha ett eget alfabet, en egen historia och litteratur, och en egen stat.»

Samtidigt som de försöker få det kurdiska folket att tro på denna propaganda, förstör de redan publicerade verk om det kurdiska språket, litteraturen och historien. Att skriva om sådana saker är absolut förbjudet. Det som trots allt talar om de förhållanden som råder i Kurdistan utsätts för svårt förtryck och många dödas.

Tidigare fanns det skolor inom det religiösa ut-

bildningssystemet, vilka undervisade i det kurdiska språket och kurdiska seder och kultur, men dessa skolor stängdes då republik infördes i Turkiet (1920). I stället ersattes de av skolor med ett turkiskt program som avspeglar de turkiska härskarnas rasistiska ideologi. För att vilseleda världsoinionen påstår man att det var fråga om en revolutioneringsprocess.

Detta förhållande försätter Kurdistan i en förfärande okunnighet. Om man betänker att Turkiet är världens fjärde land beträffande andelen analfabeter, kan man lätt föreställa sig hur situationen är i Kurdistan. Låt oss se lite på vad statistiken har att säga om detta.

3.508 byar i Kurdistan saknar skolor. Omkring 300 personer bor i varje by, vilket innebär att 1.052.400 personer är utan skolor. Då det finns i runt tal 100 barn i varje sådan by uppgår antalet barn utan möjligheter till skolgång till ca. 350.000. Detta innebär att 350.000 barn växer upp i mörker, därför att de saknar all möjlighet till utbildning. Här har vi inte räknat med alla de byar som har en befolkning på mindre än 150 personer. Och det finns många sådana byar i Kurdistan. Antalet barn utan möjligheter till grundskoleutbildning kommer att fördubblas om vi även räknar med dessa. Enligt statistiken finns inga skolor i 46,3% av Kurdistans byar. Om vi, återigen, räknar med byarna med mindre än 150 invånare ökar andelen till 60%. Och vi kan lätt se att de människor som bor i dessa byar inte har några som helst möjligheter att låta sina barn gå i skola. (15)

Den turkiska bourgeoisin är inte de enda som drar nytta av dessa förhållanden. Schejkerna och feodalherrarna, som beskattar det kurdiska folket och samarbetar med den turkiska bourgeoisin, ser gärna att det kurdiska folket lever i okunnighet, efter-

---

(15) Mehmet Emin Bozaslan, Seyhlik-Agalik.

som detta underlättar deras exploatering av folket. De vill, att deras söner och sonsöner ska fortsätta att utsuga kommande generationer på samma sätt som de själva gör idag. De fruktar utbildning, därför att utbildning i det kurdiska språket skulle göra det kurdiska folket medvetet och få dem att se sanningen och inse att de har lika stor rätt som andra att vara lyckliga. Då skulle det kurdiska folket spränga sina slavbojor.

Den turkiska bourgeoisins och dess kurdiska samarbetsmäns alla bemödanden kommer dock att visa sig fruktlösa, ty alla sådana strävanden står i motsättning till samhällets objektiva utvecklingslagar. De har ingen chans att lyckas. Men den härskande klassen, marionetterna utan tidsenlig kultur vilka vill stoppa tidens flodvåg, tvekar inte att använda alla metoder för att försäkra sig om fortsatt utsugning. Men de strider mot historiens fakta. Dessa uslingar försöker hejda historiens gång med kulor och fasansfulla tortyrmetoder i en tid då andra länder går framåt med teknik, vetenskap och civilisation. Detta är en återvändsgränd och de kommer att förr eller senare få sona sina brott.

Dessa profitörer vill inte att det kurdiska folket blir medvetet. De glömmer att historiens fakta inte kan döljas eller förintas. De vill inte tro att det vaknande kurdiska folket kommer att sätta sig i besittning av sin historia, sin litteratur, sitt språk — trots allt förtryck — och vinna sitt oberoende. Förr eller senare kommer det uppvaknande kurdiska folket att bli medvetet och resa sig mot denna barbariska klass.

Låt oss se vad dessa chauvinister svarar kurdiska barn då de frågar: »Om det är så att vi talar annorlunda därför att vi levt i bergen och är bergsturkar, varför är det då inte likadant med de som levt i bergen i Izmir, Aydin eller Anatoliens inre, för det är

inte bara östra Turkiet som är bergigt, utan också västra och norra.» Hur kan de försöka rädda sig undan det kurdiska folkets frågor, det kurdiska folk som har dömts att leva i svält, fattigdom och okunnighet i så många år. Låt oss se om det tal, som hölls av justitieminister Mahmut Esat Bozkurt den 30 augusti 1930 kan ge dem någon vägledning: »Det finns ingen anledning att dölja fakta. Det finns bara en rättighet i det här landet för dem som ej är av turkiskt ursprung: att utan försummelse tjäna det turkiska folket.»

Självfallet är de turkar, som denne man avser, inte de turkiska arbetarna utan den turkiska bourgeoisie. Och denna motsättning mellan de två folken är en medveten konstruktion. Om det var de turkiska arbetarna som avsågs, så hade det lidande turkiska folket levt under mänskliga förhållanden i dag. Men det är precis tvärtom. Det turkiska folket lever mycket primitivt och utsugs grymt. Miljontals måste resa utomlands för en brödbit.

Därför kommer de turkiska arbetarna, som blir allt mer medvetna, inte att skona dessa utsugare, utan de kommer att förena sig med kurderna i en gemensam kamp mot den gemensamma fienden och dränka den i historiens mörker.

En av dessa förtryckares mest motbjudande finter är folkräkningen. Folkräkningar företas vart femte år i Turkiet. Antalet minoriteter och befolkningens procentuella tillväxt framgår av denna räkning. Greker bosatta i Turkiet, judar, armenier kan utan rädsla uppge sin nationalitet då de tillfrågas. Men kurderna ställs utanför dessa förmåner, och de tvingas registrera sig som turkar. Med andra ord går politiken i den här frågan ut på att dölja antalet kurder och förneka deras existens som nation. Det är enfaldigt att tro, att kurderna kommer att bli turkar bara för att de registreras som sådana. Videträdet ger inga frukter hur omsorgsfullt det än sköts, ty naturen har inte skapat det för att bära frukt. Men dessa galningar försöker få frukter från videträd. De har ingen som helst respekt vare sig för vetenskap eller statistik.

För att ge en bättre bild av det jag berättat om ovan, citerar jag här ett brev skrivet i december 1970 av en tioårig kurdisk pojke till Östra Anatoliens Revolutionära Kulturförening:

»Till Östra Anatoliens Revolutionära Kulturförening.

Kära bröder,

jag har nyss fått er adress. I vår by finns det femtio hus. Det finns ingen skola här ännu. Jag studerar på arabiska. Jag är tio år. Min far är död. Med min mor och min syster är vi tre. Nu ska jag berätta om något som hände under folkräkningen: Jag var hemma. Sitki, Folkräkningsregistratorn som är uppbördsman i staden Baykan, knackade på och bad oss komma ut. Han frågade hur många vi var. Jag svarade att vi var tre. Detta antecknade han utan att ställa några andra frågor. Jag tittade på registratorns anteckningsbok. Han hade skrivit att vårt modersmål var turkiska. Jag berättade för honom att vi talar kurdiska med min mor och frågade varför han hade skrivit turkiska. Jag sa att det var en förolämpning. Då frågade han mig var jag kom ifrån. Faki, svarade jag. Var går du i skola, frågade han. Jag svarade att jag gick i Havavelkvarteret i Baykan, hos Hafit Hodja. Då sa han att jag aldrig skulle nå framgång om jag så dog. Han sa att vi inte var kurder och att han inte skulle ändra det han skrivit. Jag grät med min mor. Varför försöker ni få oss att glömma vårt modersmål, sa jag. Han skrev turkiska för alla femtio hushållen i byn. Han skrek åt mig att det inte finns någon kurdisk nation. Jag kunde inte svara för jag är för liten. Men jag ska aldrig glömma denna oförrätt. Kära bröder, vi skulle vilja träffa er. Vi väntar er till sommaren. Jag bönfäller er att ta er an det här fallet.

Ahmet Agirman» (16)

Jag tror att kommentarer är överflödiga efter det här brevet. De här raderna, skrivna av en tioårig pojke är betydelsefulla. De visar att det kurdiska folket

---

(16) Östra Anatoliens Revolutionära Förenings Bulletin nr. 2.

inte kommer att tillintetgöras trots allt förtryck. Den härskande klassens rädsla blir allt klarare. Om en medlem av en nation, trots att han är ett barn, ändå visar en sådan medvetenhet som i detta brev, så har denna nation rätt att bestämma över sitt öde. Därför kommer dagen att gry, var än piskan slår. Det är omöjligt att tillintetgöra en nation.

FÖDELSEKONTROLL

Det reaktionära styre som föresatt sig att krossa 7 miljoner kurder (i Turkiet) tvekar inte att använda sådana tortyrmetoder mot det kurdiska folket som aldrig använts ens mot slavar, inte ens under romartiden. Deras åtgärder är ett fruktansvärt slag mot den mänskliga rasen.

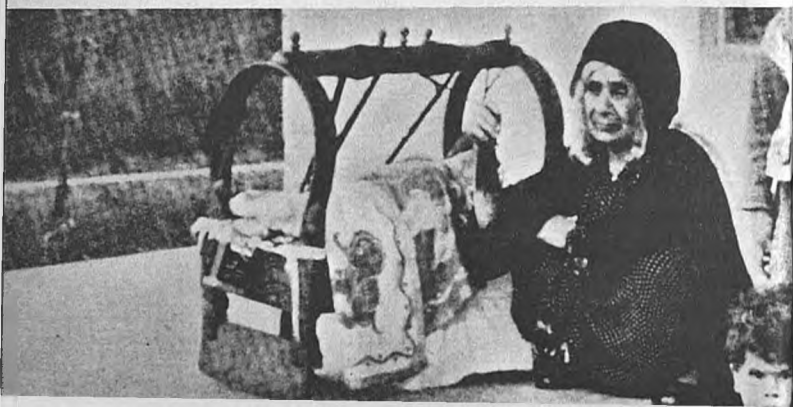
Den 7 juni 1970 skrev tidningen Gunaydin om födelsekontroll i Kurdistan. Innebörden av födelsekontroll i Hakkari, där det i runt tal finns endast två personer per kvadratkilometer, är tydlig nog. I Istanbul, däremot, där det bor 401 personer per kvadratkilometer, är det inte tal om någon födelsekontroll. Det var med andra ord fråga om ett slags massaker i Kurdistan.

Dessutom var de flesta som sysslade med födelsekontrollen inte läkare eller experter. Dessa blodbesudlade grupper, undersökningsgrupper från Hacettepeuniversitetet (i Ankara) gav sig iväg efter att ha satt in spiral på kurdiska kvinnor och lämnade dem utan medicinsk tillsyn. Många av kvinnorna blev svårt sjuka av blödningarna eller dog, eftersom denna metod kräver god kontroll efteråt. Den här metoden är ett verk av den imperialistiska politiken. Den tilläm-

pas inte i de turkiska distrikten — och vi vill inte heller att den ska användas där. Denna politik syftar till att skapa en balans, eller snarare förhindra en eventuell framtida obalans mellan de kurdiska och turkiska delarna. Kurdistans befolkning ökar nämligen fortare än de turkiska delarnas folk.

En annan fråga är antalet läkare i Kurdistan. Läkarna vill inte tjänstgöra i Kurdistan, som är ett ekonomiskt exploaterat och underutvecklat område. 11 000 av Turkiets 15 000 läkare tjänstgör i storstäder som Istanbul, Ankara, Izmir, medan resten finns i västra Turkiet.

Regeringen, som exploaterar Kurdistan skamligt och dömer Kurdistan att genomlida sjukdomar och epidemier, kan inte finna läkare att skicka till Kurdistan eftersom lönen där är för liten i läkarnas ögon. Men regeringen sänder dit sistaårsstudenterna vid de medicinska fakulteterna. Situationen står klar. Det kurdiska folket har utsetts till försökskaniner åt oerfarna medicinstuderande. Och det innebär att hundratal dör under oerfarna händers knivar. Det påminner om Hitler. Han använde judar som försökskaniner åt den medicinska vetenskapen. Judar skars levande sönder av läkarna under förevändning att de offrades för mänsklighetens medicinska framsteg. Men sanningen var annorlunda.

Kommandotruppernas ökade aktivitet, särskilt på senare tid, har sin orsak i Kurdistans socio-ekonomiska struktur. Det kurdiska folkets uppvaknande och tecken på förändringar i det ekonomiska systemet har fått den härskande klassen att allvarligt beakta situationen. För att förstå skälen till denna rädsla måste vi ta fram vissa fakta.

För att försöka säkra feodalismens fortsatta existens gjorde regeringen tidigare inte några ekonomiska investeringar i Kurdistan. Men den härskande klassens oro för profiten och det kapitalistiska systemets motsättningar visar att detta inte kunde vara länge. Kurdistans storgodsägare och schejker vill uppnå det kapitalistiska stadiet för att kunna suga ut mer ur folket, och regeringen måste tillmötesgå dem. Därför har byggandet av dammar, bevattningskanaler, fabriker och andra investeringar skjutit i höjden under senare år. Stamsystemets sociala och politiska struktur kommer att brytas sönder och vi kommer att få bevittna inledningen till en organisering på nationell grund. Det är oundvikligt efter förändringarna inom ekonomin.

De kurdiska feodalherrarna har börjat mekanisera

driften sedan de förstått att de på det sättet kan suga ut mer ur bönderna. Mekaniseringen gav upphov till en motsättning mellan manuellt arbete och traktorer. Denna motsättning tvingade många lantarbetare och småbönder att flytta till städerna. Urbaniseringen har påbörjats och utvecklas snabbt, även om den ännu bara är i sin linda. Barriärerna mellan stammarna kommer att brytas ner och med dem även stamsystemets värden. Det nationella värdesystemet blir mer betydelsefullt. Handeln, urbaniseringen och befolkningstillväxten kommer att påskynda denna övergång. Feodalismens sönderfall och utvecklandet av ett nationellt värdesystem är oundvikligt, eftersom stammen är en feodal institution och nationen är kapitalismens politiska institution. Det är inte möjligt att bevara den tribalistiska strukturen när det sker en utveckling av kapitalistiska produktionsförhållanden. De faktorer som kommer att få betydelse under denna övergång är det kurdiska språket, litteraturen och folklören. Även det kurdiska språket, som har flera dialekter, kommer att utvecklas till ett nationellt språk.

Den härskande klassen och dess regering är medveten om denna omvandling. Då de investerar i Kurdistan vidtar de därför alla åtgärder för att förhindra och fördärva den nationella utveckling som kan bli följden av de ekonomiska förändringar investeringarna leder till. Ändringen av de kurdiska byarnas namn genom ett regeringsdekret efter 27 maj-kuppen, ökningen av antalet distriktssmåskolor och radiostationer är exempel på sådana åtgärder. Då åtgärderna inte gav väntat resultat, har regeringen inlett kommandooperationer. Utvecklandet av ett nationellt medvetande är inte enbart en följd av övergången från feodalism till kapitalism. Detta medvetande är också ett resultat av regeringens rasistiska politik.

Låt oss efter denna förklaring undersöka komman-

dotortyren.

Bildandet av ett socialistiskt parti i Turkiet efter 1960 påskyndade det kurdiska folkets uppvaknande. De fakta som i årtal dolts för det kurdiska folket drogs fram i ljuset och det kurdiska folket protesterade med kraft mot de illdåd som begåtts mot dem och gjorde sig själva hörda bland allmänheten i Turkiet och världen. Detta uppvaknande, denna nationalistiska medvetenhet, dessa protester började skaka grundvalen för imperialisternas och deras samarbetsmäns motbjudande politik. Imperialisterna och den härskande klassen försökte trycka ner det kurdiska folket med blod då de insåg att dessa förhållanden hotade deras position. De beordrade tusentals blodtörstiga kommandosoldater att anfalla kurdiska människor med moderna vapen, pansar, chauvinistiska känslor och amerikanska metoder.

Låt oss läsa ett brev till Östra Anatoliens Revolutionära Kulturförening, skrivet av människor i Silvan, som ockuperades av kommandotrupper en tidig gryning:

»Det är tydligt att regeringen har inlett en period av våld därför att det inte finns något annat att göra åt den oro som uppstått i hela landet och den ekonomiska kris som nått sin höjdpunkt under de senaste månaderna. Genom ett regeringsdekret terroriseras de sydöstra städerna av mer än tvåusen kommandosoldater och gendarmer utrustade med helikoptrar och spaningsplan.

Oskyldiga män, kvinnor och unga flickor torteras, hus och hem genomsöks utan tillåtelse och tusentals förs till »specialläger». Oroligheterna i regionen har nått sin höjdpunkt. Människor har skadats och dödats genom tortyr då husen genomsöktes efter vapen. Trots detta fortsätter stråtrövarna som skyddas av storgodsägarna, att skada de fattiga invånarna. Djurstölder och människoslakt

fortsätter. Människor torteras av de kommandosoldater som sänts ut av det regerande Rättspartiet med motiveringen att upprätthålla säkerheten i regionen, eftersom människorna förtrycks av stråtrövarna som understöds av storgodsägarna. Vi vill berätta om den senaste kommandoräden i Silvan.

I gryningen den 8 april 1970 omringades staden Silvan av tusentals kommandosoldater och gendarmer understödda av sex arméhelikoptrar, tvåhundra fordon, och lätta artillerispaningsplan. Därefter trängde trupperna in i staden och genom-sökte varje hus utan tillstånd. Detta pågick till klockan sju på kvällen, alltså i sjutton timmar. De män som drogs upp ur sina bäddar torterades i speciallägren. Rättspartiets regeringstrupper tog kvinnorna och de unga flickorna till polisstationen där de torterade dem. Kommandotrupperna, som var utrustade med ett regeringsdekret, brydde sig varken om konstitutionen eller lagarna och uppträdde som en fiendemakts invasionsstyrka.

Ingen av stråtrövarna togs till fånga under råden. Men bonden som lever under otrygghet och tvingas skydda sig med sitt eget gevär fångslas. Dessa invånare som är offer för den rådande sociala ordningen utpekas i tidningarna som laglösa.

Vi ber er unga vänner, som väl känner våra problem, att berätta om denna situation för allmänheten, så att denna omänsklighet tar slut.»

Ytterligare ett exempel. . .

Terror i Siirt:

»Kommandotrupper anföll sex byar i Siirt klockan 04.00 natten till den 4 januari 1971. Kommandosoldaterna som anföll byn C-mek, slog alla män i byn. Salih Daner och hans två bröder fördes till Samanköpr, en plats nära floden Botan. Där satte man gevär i brödernas händer och

fotograferade dem. Senare publicerades bilden med texten att tre stråtrövare tillfångatagits. De tre hade aldrig haft något med stråtrövare att skaffa.

Byn Resat anfölls samtidigt. Männen och kvinnorna föstes samman på gatan trots att vädret var mycket kallt. Efter tortyr fördes männen till en annan by. Kvinnorna tvingades stå kvar på gatan till kvällen och de misshandlades hela tiden av soldaterna. En ettårig pojke fördes också ut tillsammans med kvinnorna. De kvinnor som protesterade mot detta misshandlades. Det oskyldiga barnet dog sedan av köld. Följande ord av befälhavaren är ett motbjudande dokument av fientlighet mot det kurdiska folket: 'Det första kommandotrupperna ska göra nästa gång är att dra ut kvinnorna nakna på gatan.' »

Förtryck i Nusaybin. . .

»Till Östra Anatoliens Revolutionära Kulturförening.

Gendarmernas och kommandosoldaternas förtryck och tortyr under dessa dagar har varit out hårdligt, förutom de sociala och ekonomiska plågor vårt folk tvingas utstå medan människorna i städerna förbereder nyårsfirandet med champagne.

Följande händelser inträffade nyligen i Nusaybin: Ahmat Nergiz från byn Bastoka tillfångatogs av smugglarna den 17 december 1970 och hölls instängd i ett vårdshus, varifrån han befriades av fåraherdar nästa dag. Efter Ahmet Nergiz klagomål kom en trupp kommandosoldater under befäl av en kapten till byn Haferi. Hasan Bulun från denna by misshandlas utan att soldaterna frågar honom om något. I tio dagar var han svårt sjuk av misshandeln. Den muhammedanske prästen pryglas också. Under förevändning att man letar efter stråtrövare misshandlar trupperna folket i Hirbe-

zil. En avskryvärd händelse inträffade här. En batong körs in i ändtarmen på en man med namnet A. A. Hustrun till invånaren C. tvingas springa naken framför soldaterna och hennes man blir svårt slagen. En annan misshandlad kvinna, Hediye Aslan, skadas svårt.

Samma trupp fortsatte tortyren i byn Zirney. En kvinna med namnet H. B. från byn Sahle tvingades gå naken inför soldaterna. En annan kvinna misshandlades och hennes tänder drogs ut.

Trupperna fortsatte senare till byn Hesenmeryem. De förde bort en kvinna med namnet M. A. i fyra dagar. Vad som hände henne är okänt. Bedii Aksan från byn Barraban misshandlas så svårt att hans revben bryts.

Tortyren har pågått de senaste fyra till fem dagarna. Oskyldiga människor torteras utan att de frågas om något. På grund av tortyren flydde människorna i byarna, särskilt Sakana, Hafert, Saisin från sina byar upp i bergen. Människor är rädda och i panik.

Detta är en objektiv redogörelse för vad som hänt. Med vilken rätt torterar de oss? Var är konstitutionen?

*Revolutionärer, intellektuella, humanister! . . .
Vi ber er om hjälp!
Folket i Nusaybin»*

Ingenting hörs från de kurdiska parlamentsledamöterna. De medlemmar i Turkiska arbetarpartiet (TIP) som tog upp frågan i parlamentet möttes av protester från kurderna. Detta visar oss vem de kurdiska parlamentsledamöterna samarbetar med. Det kurdiska folket kommer en dag att fråga sig detta. Och den dagen är inte långt borta.

Kommandoanfallen riktas inte mot byar som lyder under storgodsen. Anfallen syftar nämligen till att stärka de feodala elementen, som under senare

år har förlorat en hel del i styrka. Men det kurdiska folket är medvetet om detta knep.

Kommandotruppernas förtryck av befolkningen är i själva verket ännu mer omfattande än vad som framgått ovan. Många, många människor har dödats. Särskilt efter statskuppen den 12 mars 1971 har tortyren förvärrats. Hundratals kurdiska intellektuella, arbetare, bönder och studenter sitter i fängelse. Ingen vet vad som kommer att hända dem. Men det är inte svårt att föreställa sig vad tortyren gjort dem.

Varför är den härskande klassen och de kurdiska feodaltherrarna så rädda för det kurdiska folkets nationalism? Det finns två skäl till deras rädsla:

a) Den falska motsättning som skapats mellan de turkiska och de kurdiska folken kommer att försvinna med kurdernas nationella enande. Detta kommer att skada den härskande klassens och imperialisternas intressen. Motsättningen mellan den härskande klassen och imperialisterna å ena sidan och de båda folken å andra sidan kommer att ställas i öppen dager, i stället för att som nu döljas i form av en skenmotsättning mellan de båda folken.

b) Det kurdiska folket kommer att återta rätten till oljan och gruvorna, som exploaterats av imperialisterna i så många år. Detta kommer att innebära imperialismens sammanbrott i Mellanöstern. Förlusten av marknader kommer att förorsaka den svaga turkiska ekonomins totala sönderfall, och detta kommer i sin tur att påskynda det turkiska proletariats medvetandegörande.

Den härskande klassen är medveten om dessa förhållanden. Därför fortsätter de sina förtrycks- och tortyrmeter i hopp om att de därigenom kan fördröja processen. Därför ser de sig om efter fler möjligheter att massakrera det kurdiska folket.

När vi i egenskap av kurdiska revolutionärer har tagit upp det kurdiska problemet till diskussion, har vi ofta mött hårda reaktioner. Vi har anklagats för att vara chauvinister. De som kritiserar oss kallar sig själva socialister, men i själva verket för de bourgeoisins talan. Om dessa kamrater hade ansträngt sig lite för att utöka sitt historiska vetande, skulle de inte vara så förvirrade och inte heller ha sådana småborgerliga nationalistiska åsikter. Men de har, medvetet eller omedvetet, vissa för oss svårförståeliga attityder till det kurdiska problemet. Och det är naturligtvis vad imperialisterna vill. . .

Stalins ord passar väl in på dessa grupper:

»Vi kan säga rakt ut att det är lätt att besegra den borgerliga nationalismen. Det är inte svårt att förstå dess egenskaper. Vad som däremot är svårt att förstå är en borgerlig nationalism som är maskerad och inte kan igenkännas under masken. Det är svårt att gripa tag i den nationalism som är beväpnad med socialism. . .» (17)

När det kurdiska problemet diskuteras med såda-

---

(17) Stalin, J.: Marxismen och den nationella frågan.

na personer kommer de alltid med följande anklagelser: »Vad är det egentligen fråga om? Vill ni krossa det turkiska landets enhet?» De angriper oss med dessa frågor som står i motsats till den marxist-leninistiska teorin.

Vi måste fråga de personer som döljer sig bakom en socialistisk mask: Rör motsättninen i dagens Turkiet landets enhet? Eller gäller det en förändring av de gränser som mineras av bourgeoisin? Om detta är huvudmotsättningen, bör de s k socialisterna komma ihåg att det kurdiska folket i likhet med alla andra förtryckta nationer i världen självt kommer att avgöra sitt öde. Det kurdiska folket kommer att bli ägare till det land där det alltid levt, det kommer aldrig att överlämna det till de borgerliga nationalisterna.

Vi måste även fråga de s k socialisterna varför de inte försöker föra in länder som Ungern, Bulgarien, Egypten, Irak och Syrien under sina gränser. Dessa länder har ju också lytt under osmanskt styre under lång tid. Och de personer som i demonstrationer bär Vietnams, Laos, Kinas, Iraks eller Irans flagga, varför vill de inte bära det kurdiska folkets flagga? Antag att Vietnam låg i östra Turkiet, d v s där Kurdistan ligger idag, och ockuperades av Ankara. Skulle dessa människor då stödja regeringen i Ankara eller regeringen i Diarbakir? (18)

Våra frågor är mycket allvarliga och entydiga. Eftersom dessa personer är påverkade av den motsättning som de härskande klasserna har skapat mellan de kurdiska och turkiska nationerna, måste de besväras av våra frågor. Det kurdiska problemet är ett turkiskt problem, därför påverkar det lätt de chauvinistiska känslorna. Det är lättare att vara skarpsinnig vänstermänniska då det gäller Vietnam, eftersom Turkiet

---

(18) Fram till 1920 var Diarbakir huvudstad i Kurdistan.

inte är direkt inblandat i den kampen. Att fungera så är att vara trolös mot marxismen. De som är förblindade inför det som sker i sitt eget land, eller de som ser det men inte försöker göra något åt det, kan aldrig delta i den socialistiska kampen. Vår kamp mot dem kommer att vara samma kamp som vi för mot bourgeoisin.

Kurderna kommer inte ursprungligen från mellersta Asien, som vissa rasistiska och chauvinistiska turanier (19) hävdar. Den kurdiska nationen är en produkt av historien, vilket det finns vetenskapliga belegg för. Men andra nationer har alltid med våld eller andra manövrar lagt beslag på det kurdiska folkets mark. Detta visar även att chauvinisternas, turaniernas och kemalisternas påstående saknar grund. Om de envisas att tänka som de gör, så är det en förolämpning mot det kurdiska folket, vars jord ockuperats av andra. I enlighet med den historiska materialismens lagar kommer dock det kurdiska folket att övervinna denna skymf genom sin revolutionära kamp.

Det är vanvettigt att hävda att det inte finns någon kurdisk nation i Mellanöstern eller att kurderna inte har några nationella säregenheter. Det är liktydigt med att ställa sig på samma sida som de rasistiska chauvinisterna, turanisterna och kemalisterna. Vilka skälen för denna ideologi än är, så har den inget med vetenskap att göra. För oss framstår den som rena rama subjektivismen.

Våra angrepp riktar sig inte mot alla revolutionära kamrater, utan mot dem som kallar sig revolutionärer men inte är det och dem som efter att ha läst några böcker tror sig veta allt. Verkliga marxist-leninister gör inga sådana misstag. De görs bara av sådana som ännu inte är i stånd att skydda sig från

---

(19) turanier; turkiska rasister.

borgerligt nationalistiska åsikter. Vi kurdiska revolutionärer vill påminna dem om vad Karl Marx har sagt: »En nation som förtrycker en annan nation kan aldrig vara fri».

För att lura det kurdiska folket ändrar dessa personer ofta skepnad. Det finns många exempel på detta. De säger: »Vi har förklarat att kulturell utbildning och undervisning på det egna språket för etniska grupper i Turkiet, särskilt kurderna, bör organiseras genom ett centralt, sekulariserat och revolutionärt republikanskt utbildningssystem. Administrationen av utbildningen för grekiska, armenska och judiska minoriteter åläggs religiösa samfund. Denna situation är i konflikt med principen om sekulariserad undervisning. Om vi kan lösa den konflikten kommer det att få positiva följder för minoritetsgruppernas kontakter med det turkiska folket.» Om vi är det allra minsta uppmärksamma ser vi att detta är en välplanerad assimileringspolitik. Det kurdiska folket ställs inför utsikten att upplösas i den turkiska majoriteten.

»Det strider mot de kurdiska och turkiska folkens verkliga intressen att försöka tillintetgöra Turkiets nationella och territoriella enhet och det sedan länge etablerade broderskapet mellan de turkiska och kurdiska folken. Det skulle stärka imperialismen i denna del av världen.»

Det står klart att dessa personer inte vill förstå marxismens princip om jämlikhet mellan olika nationer. De vill utöva välgörenhet genom att säga »sekulariserat republikanskt utbildningssystem». Men inte nog med det. De går i själva verket bourgeoisins ärenden genom att förespråka territoriell och nationell enhet i Turkiet.

Under ett möte i Berlin var det en åhörare som reagerade på talarens ord: »det finns kurder som bor i Turkiet». »Det finns inga kurder i Turkiet», påstod

han. »I Turkiet finns det bara turkar. Ni förespråkar en separationspolitik och därför är ni förrädare.» Vi anklagar inte den arbetare som sade detta, vi respekterar hans klass. Men vi anklagar den fascistiska utbildning han fått och de s k socialister som fått honom att tänka så. Dessa s k socialister vill i sin enfald inte tro på Lenins ord: »Nationerna måste själva bestämma sin framtid.»

Till dessa personer vill vi rikta ett sista ord. Rättfärdigheten hos det kurdiska folkets kamp i Mellanöstern, med vapen eller demokratiska medel, står utom allt tvivel. Dess mål är entydigt. Ja, målet är självbestämmanderätt, utan kompromisser. Det kurdiska folket i Mellanöstern kämpar för detta och de kommer utan fruktan att fortsätta sin kamp.

Vi hoppas att de som idag med ord stöder det kurdiska folket också kommer att visa sitt stöd i handling. Kanske kan Mao Tsetungs ord visa på en lösning. Han säger, att den marxistiska filosofin – den dialektiska materialismen – har två framträdande kännetecken.

»Det ena är dess klasskaraktär: den medger öppet att den dialektiska materialismen står i proletariats tjänst. Det andra är dess inriktning på praktiken: den betonar teorins avhängighet av praktiken, framhåller ätt teorin är grundad på praktiken och i sin tur tjänar praktiken. Sanningshalten i varje kunskap eller teori bestämmes inte av subjektiva känslor, utan av objektiva resultat i samhällelig praktik. Endast samhällelig praktik kan vara ett kriterium på sanningen. Praktiken är den främsta och grundläggande utgångspunkten i den dialektisk-materialistiska kunskapsteorin.» (20)

I dag är alla verkliga revolutionärer i Turkiet, oavsett

---

(20) Mao Tsetung, »Om praktiken», Skrifter i urval, sid 59, Uddevalla 1969.

vilken nationalitet de tillhör, medvetna om att om inte det kurdiska problemet löses, om det inte införlivas i kampen, kommer den revolutionära kampen i Turkiet inte att bli segerrik. Den socialistiska rörelsen i Turkiet behöver det kurdiska folkets potential.

VEM KAN DET KURDISKA FOLKET SAMARBETA MED?

Det kurdiska folkets fullständiga oavhängighet och befrielse är beroende av i vilken form kampen förs. Därför är det revolutionärernas plikt att definiera kampens syften och karaktär samt avgöra vilka grupper och skikt det kurdiska folket kan samarbeta med. Mao Tsetung säger:

»Var och en inser att vad vi än arbetar för, så måste vi förstå processens villkor och dess förhållande till andra händelser. Om vi inte förstår detta, kan vi inte heller förstå dess lagar, inte veta hur vi ska behandla den, inte vara i stånd att utföra de plikter som åligger oss.» (21)

Vi ska nu, efter förmåga, beskriva den situation Kurdistan befinner sig i. Som vi redan påpekat måste vi först och främst bestämma kampens karaktär. När vi gör det ställs vi inför tre frågor:

1. — Ska vår kamp ta formen av klasskamp eller kamp för nationell frigörelse?
2. — Ska vår kamp inriktas på demokratiska rättigheter för vårt folk?

---

(21) Mao Tsetung, Çin Kurtuluş Savaşı (Den kinesiska befrielseörelsen).

3. — Ska vår kamp vara både klasskamp och kamp för nationell frigörelse?

Det kurdiska folkets öde ligger i dessa frågor, och vår befrielse är avhängig av hur vi svarar på frågorna. Men för att finna rätt svar är det nödvändigt att känna till de politiska krafternas struktur och karaktär i Turkiet.

a) Kemalister: den turkiska arbetarklassen och det kurdiska folket kan inte ingå allians med den kemalistiska ideologins representanter, dvs armén, byråkratin och de intellektuella. En sådan allians skulle krossa det kurdiska folket och den turkiska arbetarrörelsen, ty det var kemalismens representanter som på 1920-talet massakrerade tusentals kurder och undertryckte deras nationella revolution. Och det var samma kemalister som förtryckte den turkiska arbetarklassen, krossade fackföreningsrörelsen och dödade tusentals av dess kadrer. Det kurdiska folket kan aldrig ingå allians med dem som hängt, kvävt och tillintetgjort socialismens styrkor och det kurdiska folkets befrielsesträvan.

b) Turanier: det kurdiska folket har lidit mycket och lider fortfarande i de rasistiska ideologernas händer. De så kallade »nationalistiska styrkorna» turanierna, är väl kända av det kurdiska folket. Aldrig kommer det att till sina bundsförvanter utse dem som barbariskt har mördat dess folk. Inte heller kommer kurderna att samarbeta med sina egna chauvinistiska element. Vi har i detalj förklarat att chauvinismen aldrig kan vara bra för det kurdiska folket. Chauvinismen är bourgeoisins vapen, ett verktyg i bourgeoisins blodiga händer.

c) Härskande klasser: det kurdiska folkets revolutionära kamp måste riktas mot feodala element som agor (godsägare), schejker (religionsöverhuvud för Alevisekten) och dervisher (religionsöverhuvud för Şiisekten). Att vara av motsatt åsikt är samma sak

som att kapitulera, ty de feodala elementen är bundsförvanter till den turkiska härskande klassen, fascismen och imperialismen. Det som betyder något för dem är de profiter de kan tillskansa sig genom sin klasstillhörighet. De är det kurdiska folkets fångvaktare. För sin befrielse måste folket tillintetgöra dem, ty de är reaktionära. Befrielsen kan aldrig förverkligas med reaktionära idéer.

Naturligtvis kan medlemmar av den feodala klassen *som individer* ansluta sig till revolutionära fronter. De som gör det har vi inget emot. Men de som i frihetens namn råder oss att inte bekämpa de reaktionära elementen utan i stället samarbeta med dem är dessa elements hyrda agenter och fiender till det kurdiska folket. De som förespråkar samarbete med agor och schejker kommer att gå ett skrämmande öde till mötes. Även de som vägrar ta upp kampen mot imperialismen och som betraktar de kurdiska problemen som skilda från socialismen är fiender till det kurdiska folket. De måste omedelbart tillintetgöras. Det krävs för att vår kamp ska bli segerrik.

d) Arbetarklassen: Det är självklart att det kurdiska folkets enda bundsförvant är den turkiska arbetarklassen. Den makt som förtrycker det kurdiska folket förtrycker också arbetarklassen. Det är därför ofrånkomligt att dessa två grupper förenar sig mot förtryck och fascism. Historien visar att de som förtrycks av samma fiende måste förena sig i kamp mot den gemensamma fienden. Världen är full av sådana exempel.

Att inte betrakta det kurdiska problemet med nutida idéer är nästan som att slåss mot dagens moderna vapen med kniv och svärd. Världen går mot socialism. Det är självklart att vårt problem inte kan lösas genom att man skiljer det från samtida ideologiska rörelser. Den kurdiska ungdomen bör vara väl medveten om detta. Vi får inte följa ett fåtal förrä-

66

dare och påverkas av deras propaganda. Vi måste tvärtom vara medvetna om den roll imperialismen spelar i hela världen och särskilt i Mellanöstern.

Det finns en del vänner som kommer med mycket märkliga påståenden. »Jag är socialist men inte marxist-leninist», säger de. Vet ni vad det betyder? Det är samma sak som att säga: »Jag är människa men jag lever utan att äta och dricka.» En sådan situation strider mot alla biologiska lagar. Det första påståendet, att det är möjligt att vara socialist utan att vara marxist-leninist, strider mot vetenskapen. Den socialist utan det marxist-leninistiska vapnet är dömd att misslyckas. Man får inte glömma att det enda vapen som kan besegra imperialismen är marxismen-leninismen. Överallt flyr imperialisterna detta vapen.

Några människor talar om »demokratisk socialism». Låt oss genast säga att det inte finns olika slag av socialism, t ex extrem, medel, långsam, snabb, etc. Socialismen är den största friheten. Socialismen är som matematiken. Den är *en* vetenskap, inte många.

Förvisso är den turkiska arbetarklassen och världens arbetarklass den enda bundsförvant det kurdiska folket kan ha. Socialismen är den enda vägen till frihet. Att det kurdiska folket allierar sig med den turkiska arbetarklassen och arbetarklassen i hela världen innebär därför att det kurdiska folket förenar sig med alla sina vänner. Att skilja det kurdiska folket från den starkaste klassen i världen idag är liktydigt med att låta det tillintetgöras av imperialisterna. Det innebär att man lägger hinder i vägen för nationell suveränitet och framtida lycka.

Tiden är mogen för kurdiska intellektuella, författare, artister, tänkare och revolutionära organisationer att klargöra sina ståndpunkter. Den turkiska socialistiska rörelsen, som är långt ifrån chauvinistisk, är det enda alternativet för det kurdiska fol-

ket. Turkiska och kurdiska revolutionärer ska inte missledas av vare sig turkisk bourgeoisie eller kurdiska feodalherrar. De kommer att utveckla sin egen revolutionära kraft, och med kunskap om sina historiska plikter kommer detta att ske mycket effektivt.

Vår kamps klasskaraktär har nu klargjorts. Den väg vi förespråkar är den enda vägen till befrielse för det kurdiska folket. Om inte den vägen följs kan det inte bli tal om befrielse, allra minst om Kurdistan etableras under imperialistiskt styre och med bibehållna klasskillnader. Den kurdiske proletären kan aldrig vara fri så länge det finns klassmotsättningar. Grekland och även Turkiet borde vara bra exempel på detta. Vem vågar påstå att arbetarna där har frihet? Dagligen sätts hundratals av dem i fängelse eller skjuts. De är fattiga och utarmade. Som slavar har de sålts till de imperialistiska länderna. Dessa fakta visar att arbetarna i ett land med klasskillnader aldrig kan vara fria.

Det är ett slag i ansiktet på det kurdiska folket att önska dess befrielse under imperialisternas ledning. En sådan önskan är också ett slag mot världens arbetarklass.

Vi får aldrig glömma detta:

I dag är det ingen skillnad mellan en turkisk fascist som förtrycker det kurdiska folket och en kurdisk fascist som förtrycker det kurdiska folket.

TURKISKA ARBETARPARTIET OCH HÖGSTA DOMSTOLEN

Dom nr 1971/3

Datum 20.7.1971

Åklagaren mot Turkiska arbetarpartiet

Sammandrag:

1. I inledningen till konstitutionen och i artikel 2 har det fastslagits, att den turkiska staten, både territoriet och nationen, utgör en odelbar enhet. Artikel 54 förklarar otvetydigt, att varje medborgare i den turkiska staten betraktas som turk. Dessutom stadgas i artikel 57 i konstitutionen, att politiska partier i sina program och i sitt handlande måste åtygda principen om statens territoriella och nationella helhet.

2. Även paragraf 87 i lagen om politiska partier, vilken förbjuder politiska partier att eftersträva en delning av »den turkiska republikens helhet», samt paragraf 89, som förbjuder partier att hävda förekomsten av minoriteter grundade på olikheter i nationalitet, religion eller språk och som förbjuder dem att sprida eller utveckla andra språk eller kulturer än det turkiska språket och den turkiska kulturen för att

därigenom skapa minoriteter och tillintetgöra nationens helhet, är paragrafer som står i överensstämmelse med de ovan nämnda artiklarna i konstitutionen.

3. Om ett politiskt partis aktivitet riktas mot dessa artiklar eller mot lagen om politiska partier, innebär det att partiet i fråga bryter mot konstitutionen.

4. Det är stor skillnad mellan det program Turkiska arbetarpartiet antog vid sin första kongress 1964 och det sätt på vilket partiet har handskats med problem rörande medborgarna i östra Turkiet.

Av *Behice Borans* (22) tal framgår att denna förändring grundas på de senaste två årens händelser. I själva verket var tendensen i programmet och vid den tredje kongressen (som behandlade problemen i östra Turkiet) att betrakta problemen som en fråga om ekonomiska förändringar och psyko-sociala faktorer. Vid fjärde kongressen har problemet likväl behandlats som ett nationalitetsproblem.

Detta är ingen förändring av terminologin. Artiklar skrivna i *EMEK* (23) av partiledare och kadrer före och efter fjärde kongressen avslöjar de verkliga syftena.

5. För att kasta mer ljus över ämnet kan det vara av nytta att ta upp begreppet »nationalitet» till behandling och visa att orden »nationalitet» och »folk» används som synonymer. Det framgår klart av tal som hållits av Behice Boran, Kemal Burkay och Sait Çiltaş att dessa ord används synonymt.

.....

Dessa förklaringar (med den marxistiska terminologin) visar att begreppet »det kurdiska folket» som

---

(22) Behice Boran är ordförande i Turkiska arbetarpartiet, (TIP).

(23) EMEK är TIP:s partiorgan.

det används av kongressen inte endast betecknar en befolkningsmajoritet, utan att det främst är den marxist-leninistiska innebörden av nationalitetsbegreppet, d v s en nations rätt till självbestämmande och avskiljande, som avses. Man kan utan tvekan säga, att frasen »det kurdiska folket» används i stället för »den kurdiska nationen».

I den av kongressen antagna resolutionen hävdas det vidare att det är ett utslag av den härskande klassens nationalism att betrakta problemen i östra Turkiet som en fråga om regional utveckling. Skälen till att framställa saken så framgår av vad Sadun Aren sade i ett tal på Turkiska advokatsamfundets möte. Han påstod vid detta tillfälle att det inte enbart var en ekonomisk fråga utan även ett nationalitetsproblem och att socialister bör stödja denna demokratiska kamp.

I ovan nämnda resolution sägs det att det kurdiska folket har andra demokratiska strävanden utöver de rättigheter som tillfaller dem enligt konstitutionen, och att det kurdiska folket verkligen vill uppnå dessa.

Det kan vara värt att betänka vad sådana önskemål som står utanför de konstitutionella rättigheterna kan innebära. Förklaringen finner vi i en artikel i EMEK i mars 1971. Där hävdas att ». . . det finns en motsättning mellan den exploaterade nationens strävanden att vinna politiskt oberoende och att grunda en nationalstat å ena sidan och tendensen till ekonomisk integrering å andra sidan» och att »det endast är självbestämmanderätt i den vetenskapliga socialismens bemärkelse som kan lösa denna motsättning».

Behice Boran har sagt att »kurdernas kamp för sina konstitutionella rättigheter och för frihet kommer att stödjas inom ramen för konstitutionen och statens helhet». Eftersom kurderna inte kan gå miste om de konstitutionella rättigheter som garanteras

dem genom deras medborgarskap, förstår vi att Behice Borans ord bara syftar till att dölja de verkliga motiven. Andra friheter och rättigheter än de stadgade i konstitutionen är oförenliga med statens helhet, och således är kampen för dessa andra rättigheter en kamp för att splittra landet.

Att det vi sagt ovan är vad de avser med demokratiska strävanden visar generalsekreterarens tal på kongressen och hafis artikel i EMEK. Turkiska arbetarpartiets motto är det socialistiska idealet att »splittra för att ena».

Inom nationens gränser är människor förenade med varandra genom sitt medborgarskap och de utgör en helhet. I fredsfördraget i Lausanne sägs inget om kurderna, och de har inte ens omnämnts i förteckningen över minoriteter. Detta är inte enbart en händelse, det är en sanning. Vi finner denna sanning i dess bästa form i Atatürks uttalande:

»Idag försiggår en kamp för att hos vissa av våra medborgare och nationaliteter ingjuta idén om de kurdiska, laziska och çerkeziska nationerna. Denna kamp är en produkt av det förgångna, av diktaturens tidsålder. Vi delar alla en gemensam historia, en gemensam moral och en gemensam lag», och han tillade »Turkiets folk, som grundat den turkiska republiken, kallas den turkiska nationen».

Vi kan inte acceptera att partiets ordförande använder begreppet »folk» om kurderna därför att majoriteten talar kurdiska och är kurder till sitt ursprung enligt den officiella folkräkningsbyrån.

Eftersom det är omöjligt att tala om andra nationaliteter, att acceptera kurdiska som ett minoritetspråk och att tala om någon annan kultur än den turkiska, så är det fråga om att exploatera en del av medborgarna med slagord om kulturella och språkliga skillnader. Enligt vår lagstiftning bryter ett sådant handlande mot den nationella enheten. . .

Av dessa skäl förbjöd Högsta Domstolen Turkiska arbetarpartiet. Partistyrelsens medlemmar dömdes till mellan 10 och 15 års fängelse.

Kurderna, som medvetet har hållits i efterblivenhet, har levnadsvillkor som är långtifrån tillfredsställande eller mänskliga. Jordägandet och produktionsförhållandena är i Kurdistan halvfeodala och långt efter vår tid. Den jordlöse kurdiske bonden är utlämnad till spekulanter och svartabörshajar. Bankkrediter och långfristiga jordbrukslån ges till feodalherrar med gott förhållande till regeringen. Den »oorganiserade kreditmarknaden» är dessa feodalherrars uppfinning och den står under deras kontroll. Antalet arbetslösa är ytterst högt och levnadsstandarden är mycket låg.

Kurdistan har faktiskt omfattande tillgångar på olja och andra mineraler, och ändå är Kurdistan till största delen ett agrarsamhälle med boskapsuppfödning som den dominerande sektorn i ekonomin. Men jordbruket bedrivs under extremt primitiva villkor beroende på att inga som helst utvecklingsmöjligheter har beståtts kurderna. Det finns inga anställningsmöjligheter och antalet fabriker är för lågt för att naturtillgångarna skall kunna utnyttjas. Gapet blir större och större i och med att industrin koncentreras till den turkiska statshalvan och miljontals dol-

lar investeras i bron över Bosporen och monteringsindustrier, vilka senare är antingen till men för eller, i bästa fall, obehövliga för den turkiska industrin.

Det finns således en mycket stor skillnad mellan de båda regionerna. Nationalinkomstens fördelning är extremt orättvis och opropotionell, både i förhållande till andra regioner och i förhållande till den turkiska ekonomin i stort. Vad gäller nationalinkomsten, BNP, är Kurdistans bidrag ansevärt, medan det det får ut av detta sitt bidrag är mycket mindre. Inkomsten per capita ligger under existensminimum eller på mindre än 100 dollar årligen. Investeringarna i Kurdistan är inget annat än »skådebröd» för att rädda ansiktet. Kurdistans naturtillgångar används i den turkiska delen – men naturligtvis inte för de turkiska massornas intressen. Som ett exempel kan vi nämna att det finns petrokemisk industri kring Izmit och oljeraffinaderier liksom vid Marmarasjön liksom vid Medelhavskusten, medan de rikaste oljekällorna ligger i Kurdistan. Asfalt kan man finna i Kurdistan. Det är dock bara vägarna i den turkiska delen som är asfalterade, medan vägarna i Kurdistan (om det över huvud taget finns några) är leriga.

Situationen är densamma på alla områden och inom alla sektorer av ekonomin. Trots att Mellersta Österns bästa tobak skördas i Kurdistan blandas den och säljs i utlandet, medan »östcigaretterna» görs av sämsta sortens tobak. Detta är en del av de medvetna försöken att få Kurdistan att framstå som färglöst och improduktivt och att pålägga kurderna ett mindrevärdeskomplex, få dem att tro att allt de gör och äger är värdelöst.

I samband med denna intensiva och systematiska exploatering har den turkiska regeringen byggt mångmiljonfängelser i Kurdistan. Bara i Urfa och Hakkari har fängelser för vardera 10 miljoner T.L. byggts under de senaste två åren. Man kan undra

vilka problem som löses med dessa dyrbara fångelser i Urfa och Hakkari där ju folket hungrar, är eländigt, förtryckt och utan skolor, sjukhus, vägar eller anställningsmöjligheter. Även det faktum att det finns en polisstation i varje hörn påvisar på vilket sätt och för vilka ändamål de offentliga inkomsterna används.

Vi vill också påpeka det faktum att statstjänstemän som blir förflyttade till Kurdistan får en extra bonus. Denna förekomst av koloniala metoder i dess administration visar klart inte bara på Kurdistans låga levnadsstandard och på svårigheterna i ekonomin utan också på det faktum att Kurdistan faktiskt är en koloni. Medan tjänstemän som arbetar i Kurdistan ett eller två år får extra bonus ges kurderna, som lever där hela sitt liv under bedrövliga och beklagansvärda förhållanden, bara tortyr — ingenting mera, ingenting annat.

Kurdistan styrdes i många år som förbjudet område. Ännu i dag finns det i Kurdistan sådana områden, såsom det »arabiska bältet». Detta är helt lagvidrigt. Det resulterar bara i större besvär, osäkerhet och ängslan hos kurderna. Till Kurdistan förvisas statstjänstemän från väst som dömts villkorligt för försumlighet eller brott i tjänsten. Som om kurdernas lidanden inte redan var nog är de också tvungna att ta hand om andras dåliga element. Dessa förvisade får sin inkomst från de oskyldiga kurderna. Resultatet blir att mutor, nepotism och alla sorters missbruk och orättvisor blir vardagligheter och realiteter i Kurdistan. Den vanliga filosofin på offentliga inrättningar, »kom igen i morgon», går folket på nerverna. Det är också viktigt att lägga märke till att de polismän som är där för att skydda folk och upprätthålla ordningen ofta är inblandade i smuggling och oegentligheter. Orsaken till att man brukar anklaga kurderna för vapensmuggling är en önskan att väcka

misstankar om att kurderna har kontakter med främmande makter.

Som ett resultat av denna smuggling och det ökande antalet brott kan lag och ordning inte upprätthållas. De kommandos som ersätter sociala och ekonomiska åtgärder för att upprätthålla lag och ordning terroriserar bara den kurdiska befolkningen med ofta återkommande tortyr och misshandel.

Under de senaste åren har de gamla by- och distriktsnamnen bytts ut mot nya. Detta ger upphov till ytterligare svårigheter för befolkningen som antingen inte kan uttala de nya namnen eller också helt enkelt glömmer bort dem. Då människorna när de vänder sig till allmänna inrättningar använder sig av de gamla namnen ger detta upphov till en hel serie förseningar och misräkningar. Likaså blir en som inte kan tala turkiska utan bara kurdiska bemött med förolämpningar och orättvisor. Polisen utövar påtryckningar på dem som talar kurdiska och detta skapar spänningar.

Hälso- och socialvården i Kurdistan befinner sig i ett ömkligt tillstånd. Folks hälsotillstånd ligger långt under genomsnittlig standard. Det finns inte tillräckligt med näring. På grund av den bristande kontrollen är vattenkanalerna fulla med bakterier och mikrober. Oftast används sumpvatten eller ohälsosamt brunsvatten, vilket leder till epidemier. Bostäderna är primitiva och ohälsosamma. I de flesta fall bor människor och djur tillsammans. Djurspillning används som bränsle vid uppvärmning och matlagning. Födelseantalet är högt, men epidemier och dåliga hälsoförhållanden ger också mycket höga dödstal. En sådan hälsovård blir resultatet av en allomfattande rasistisk politik.

Hälso- och sjukvården i Kurdistan är, i överensstämmelse med den existerande exploateringsmekanismen, bara delvis samhällsskött och lamslås av

den privata konkurrensen. Mycket få sjukhus och sjukvårdscentraler är till någon hjälp, eftersom de inte har tillräckligt med personal, läkare eller materiel och saknar effektivitet och kontroll. Bara sjukvårdspersonalen har dragit nytta av proklamerandet av »katastrofområden» eller »speciella områden». Som en konsekvens av detta är kurderna, som hålls i efterblivenhet och djup fattigdom, vana att söka skydd och säkerhet i mystik och metafysik. Vid sjukdom används alla sorters vidskeplighet, dock förgäves. Regnböner är ett vanligt fenomen under torrperioderna.

Byggnads- och bostadsproblemen med alla dess konsekvenser är stora och det tycks som om en lösning är omöjlig under nuvarande förållanden. Medan turkiska medborgare hämtas från väster och från Svarta Havsregionen för att befolka de nya moderna byarna i Kurdistan bor det kurdiska folket fortfarande i sina primitiva hyddor och i sina grottor, där de för ett eländigt liv. En vanlig metod är att kurder ibland förvisas till de turkiska regionerna. (Ovan har vi sagt att turkar flyttas till de moderna byarna. Vi är aldrig motståndare till de arbetande turkiska massornas intressen och skulle vilja offra våra liv i arbetet på att säkra bättre levnadsförhållanden åt dem. Icke desto mindre måste vi inse de motsättningar mellan folken som medvetet skapas av de styrande klasserna. De kurdiska och turkiska revolutionärerna borde avslöja sådana manövrer för sina respektive folk.)

De otillräckligheter som man kan se på alla områden och i all samhällsservice kan man också finna när det gäller offentliga byggnationer. Med tanke på de geografiska villkoren i Kurdistan är allt som gjorts mycket betydelselöst. Allmänna kommunikationer existerar knappast och vägarna är ytterst primitiva. Ett mycket litet antal broar, som dessutom är sma-

la och farliga gör tillsammans med leriga och sandiga vägar, som inte är asfalterade, att transporterna blir svåra och hålls på en miniminivå. Kurdistan som omfattar 1/3 av Turkiet har bara 1/6 av landets alla vägar. Med tanke på att de vägar som finns är dåliga och också med tanke på de geografiska villkoren är denna siffra i verkligheten ännu mycket mindre. Huvudvägar och flygfält byggs huvudsakligen för militära behov. En annan realitet är det outvecklade masskommunikationssystemet.

Turismen erbjuder många problem. Utländska turister kommer huvudsakligen för att se Kurdistans fattigdom och naturskönhet. Skälet till att stänga Kurdistan för utländska turister under många år är att man vill dölja denna fattigdom och under tiden fullborda assimileringen.

Regeringen har alltid sett på kurdernas kamp för ett anständigt liv med mistänksamhet och förlitat sig på våld. För att förvränga eller dölja fakta har detta kallats »regionalism». Det är verkligen chockerande att veta att kurdernas rättvisa krav i vissa kretsar benämns som »kommunistinspirerade» samtidigt som de i andra kallas »feodal regionalism» eller »islamism». Ingen talar någonsin om sanningen. I de flesta kretsar försöker man tysta kurderna med sådana här anklagelser. I själva verket är kurdernas kamp en öppen kamp som de inte försöker dölja på något sätt. Kurderna som broderligt stöder folkens i Mellersta Östern kamp för oberoende kämpar också för att kunna bestämma över sina egna angelägenheter.

Alla de sätt som prövats för att lösa det kurdiska problemet är långtifrån realistiska eftersom de introducerats utan någon analys av områdets etniska och socio-ekonomiska bas. Ändå finner de äventyrliga, rasistiska och fascistiska kretsarna i Turkiet att det nuvarande tillståndet i Kurdistan är »mer än nog» och

förespråkar antingen en fullständig folkutrotning eller också kurdernas utvisning i utbyte mot de kazakiska och kirgiziska folk som lever i andra länder. De skriker ut parollen om »att inte ge kurderna vapen eller sådana poster att de kan skaffa sig vapen». Sådana korrupta och chauvinistiska idéer har alltid uppmuntrats och helhjärtat stötts av regeringar med rasistiska tendenser.

Den kurdiska befolkningen befinner sig nu i ett förtvivlat tillstånd därför att de alltid har betraktats som främlingar och blivit drivna in i ett medeltida mörker. Sådana idéer och principer har skapat både hat och besvikelse. I de flesta fall har folken blivit påtvingade etniska gräl och konflikter. Dagens kurdar är helt och hållet medvetna om att det är de som under krigstid sänds till fronten medan de under fredstid alltid bildar eftertruppen.

För att lösa de bestående problemen måste den kurdiska verkligheten ges vederbörlig uppmärksamhet. Om vi analyserar Kurdistans realiteter finner vi saker som helt står i motsättning till dagens praktik: Enligt den officiella statistiken från den senaste folkräkningen finns det 4 miljoner människor i Kurdistan som inte kan tala något annat språk än kurdiska. Detta låter inte särskilt bra med tanke på fiflet vid folkräkningarna. Likaså lyssnar kurderna uppmärksamt och med stort nöje på radioprogram från Persien, Irak, Sovjetunionen, Egypten och de östeuropeiska länderna. Orsaken till detta är att inga kurdiska radioprogram är tillåtna i Turkiet. Det är inte bara de som endast talar kurdiska som lyssnar på de kurdiska programmen utan också de som även talar turkiska, såsom universitetsstudenter och akademiker. Att lyssna till sitt eget språk, sin egen folkmusik, dikter, historier, tal och få sina litterära behov och önskemål tillgodosedda är absolut nödvändigt. Avsaknaden av kurdiska radioprogram

80

från Turkiet gör att kurderna känner sig osäkra och alienerade och gör dem sympatiskt inställda till utlänningar och misstänksamma mot den turkiska statens uppriktiga och ärliga avsikter. Den grova och osmanliknande åtgärden att förbjuda lyssnandet på utländska kurdiska radioprogram får folket att förlöjliga regeringen och får faktiskt den motsatta effekten genom att folk tenderar att lyssna till anti-turkiska program ofta och regelbundet. Kurderna vill ju höra sitt eget språk, sin egen musik, trots detta grova förbud. Det här är nämligen ett socialt och naturligt fenomen som inte kan stoppas. Artificiella metoder kan inte bli effektiva.

En annan åtgärd mot dessa radioprogram från fascisternas sida är upprättandet av många oanvändbara radiostationer i Kurdistan. Stationerna i Kars, Van, Diyarbakir, Elazig, Gaziantep, Erzurum som sänder program på ett språk (turkiska) som kurderna inte förstår, känner till eller tycker om, som sänder reklamslag för privatföretag och svartabörshajar.

Men det är en sak de kurdiska revolutionärerna bör komma ihåg. Det är de arabiska radiostationerna som sänder kurdiska program. Bara arabiska nationalisterna kan dra nytta av den turkiska fascismens sorgliga försök att upphäva det kurdiska språket. Kairo och Bagdad försöker genom att dra nytta av turkiska felgrepp bli kurdernas omvårdare och uppmanar, med parollen om »kurdo-arabiskt broderskap», kurderna att förena sig under araberna för att främja deras sak. Detta är den nya fördolda formen för arabisk mysticism och den arabiska kulturimperialismen som under århundraden har undergrävt vårt nationella medvetande. Den arabiska ideologi som vill och försöker se sympatisk och oskyldig ut är i grunden rasistiskt aggressiv och expansionistisk och därmed imperialistisk. Så man måste vara uppmärksam på det som karakteriserar den arabiska nationa-

lismen (det s k Baas-partiet):

lite grand av kärlek med lite av stolthet och att återvinna

blandat med marxism, rasism och islamism

lite grand av aska, lite grand av rök och Palestina här är den, den arabiska socialism.

Det är ett känt faktum att araberna behandlar sina minoriteter och speciellt kurderna på ett monstruöst och nedsättande sätt, trots sin omfattande propaganda.

Världens folk känner till kurdernas (förutom ett litet antal kollaboratörer) heroiska kamp mot den arabiska imperialismen för att uppnå sina rättigheter och för att få möjlighet att leva ett anständigt liv och de stöds av världens fredsälskande folk. Det är vår obestridda rätt att slåss för enheten med våra bröder som med tvång har blivit skilda från oss, och vi kommer att slåss envist och kompromisslöst.

Vi måste också vara försiktiga och beredda gentemot den iranske diktatorns propaganda. Kurderna är inte en del av den iranska rasen som några vill låta påskina. Kurderna är helt och hållet en särskild nation.

De vetenskapliga realiteterna står öppna för oss. Kurderna har under hela sin existens haft ett eget språk. Det kurdiska språket tillhör den indoeuropeiska språkfamiljen. Även om den innehåller många ord av persiskt ursprung, beroende på de talrika kontakterna, kan det inte blandas ihop med något annat språk eftersom det har sitt eget särskilda ordförråd och sitt eget grammatiska system. Kort sagt, kurdiska är ett självständigt och särskilt språk precis som franska, arabiska, turkiska, etc. etc. Medan Minorski skriver att kurdiskan är ett språk som utan tvekan är helt skilt från andra språk, så erkänner den frans-

82

ke filologen Morgan, som har arbetat med det kurdiska språket, sanningen, och tillägger: »Kurdiskan är utan tvekan ett självständigt språk med sina egna unika kännetecken. Även om det är ett systerspråk till persiskan, är det dock äldre.»

Som vi ovan har försökt sammanfatta så är alla de inrättningar och åtgärder som införs i Kurdistan en integrerad del av assimileringspolitik. Och som vi vet har de inte öppnat någon demokratisk väg mot en lösning. Allmänt sett är det kurdiska problemet som ett blödande sår. Det borde vara ett grundläggande problem för alla de människor som utgör de demokratiska och patriotiska krafterna. Det är ett grundläggande problem, inte bara för Turkiet utan för hela Mellersta Östern, som borde ges högsta prioritet.

Utan ett accepterande och analyserande av den kurdiska verkligheten måste varje reform, varje revolution och varje rörelse i Turkiet bli ensidig och ofullkomlig. Den kan inte få någon grund utan kommer att sväva fritt i luften. Som en konsekvens av detta kan demokratin i Turkiet bara stå på ett ben, och allting bestäms under mördargeneralernas hegemoni.

Det är utan tvekan kurderna som bäst känner till det kurdiska problemet. Kurdistans liv och det system som i dag behärskar landet. Det är de kurdiska intellektuella som måste skapa den kulturella enheten och måste initiera sitt eget folks utveckling. Det här är det enda sättet att slå tillbaka kulturimperialism och exploatering. För det här ändamålet måste alla kurdiska partier, förbund och sammanslutningar förena sig och föra kampen tillsammans. Människor och sammanslutningar som inte kan acceptera detta och som tänker sig den kurdiska rörelsen som varande icke-socialistisk kan ge sig av. Ingen har rätt att lura eller utnyttja den här stackars nationen. Nyckeln

till framgång är enighet. Medan våra fiender förenar sig kan vi inte slåss individuellt, en och en, om vi inte vill låta oss förslavas. Våra gräl måste vi hålla inom familjen. Vi får inte betvingas av den vrede och de missförstånd som imperialisterna har skapat.

Vi vet att fakta inte kan döljas, att floder inte kan flyta baklänges, vi vet också att historiens och den sociala utvecklingens gång inte heller kan stoppas, och vi kommer aldrig, till skillnad från de turkiska fascisterna, att avvika från denna sanningens väg. Alla fällor och hinder kommer att skada dem som har lagt ut dem så länge som vi själva är rättvisa och korrekta. Vårt folks fiender, vare sig de är turkar, araber, persier eller kurder kommer att försvinna under historiens gång, liksom folk har gjort före dem. Men det kurdiska folket lever och kommer att fortsätta att leva i evighet. Folkets fiender är dömda till undergång. Individer dör, men folket lever. Historien som naturlag lär oss detta.

Det kurdiska folket utgör en betydande befolkningsgrupp i Västasien. Antalet uppgår totalt till omkring 16 miljoner och de bor på en yta ungefär lika stor som Sverige.

Kurdistan är ingen egen stat. Det är delat på fyra länder — Turkiet, Iran, Irak och Syrien — och i vart och ett av dem utgör de en minoritet av befolkningen.

I boken behandlas den kurdiska frågan i Turkiet, där ungefär hälften av den totala kurdiska befolkningen bor.

MAHMUT BAKSI, själv från kurdiska delen av Turkiet, f 1944, journalist och författare är f n bosatt i Sverige.

Flera av hans böcker är förbjudna i Turkiet. Efter publicering av en bok om det kurdiska folkets historia dömdes han 1971 till 15 års fängelse för att ha gjort »kurdisk propaganda i tidningar och böcker». I Turkiet existerar ingen »kurdisk fråga», varför den som tar upp kurdernas förhållanden i landet enligt lag kan dömas till 15 års fängelse.

Baksi flydde till Västtyskland där det finns en stor grupp turkiska och kurdiska arbetare. Han beviljades asyl. Men efter att ha gett ut en bok om hur hänsynslöst de turkiska arbetarna utnyttjas i Västtyskland fick han besked att lämna landet inom 15 dagar. 1972 kom han därför till Sverige..